

שאלות ותשובות הרמ"א פר פה פו

פו על דבר הדין שבין כבוד שמעיה ומרת מירל וזביות שהצויה אשר להם כל אחד מנבש וזיקן והולאחיו מחבירו ומנבש על חבירו דין מאור כאשר הארצו למעיתם בתשובותיהן ובעמותיהן אז על זה חבילות חבילות קצתן דברים שאין בהם ממש דמות לזביות והם למשל וציקר הדין עמנו בעמותיהן ותשובותיהן דבריה חודדים אז על זה כמרגלית העמוסה בחול וע"כ לטורח ולמשא להארץ בכל עמותיהן ותשובותיהן להשיב על כוננותיהן שהביאו בדבריהם גם בעדות שגדאן לנו שאין בסך ממש ולכן לא העליתי על ספר רק האוכל מתוך הפסולת והרע נפסד מעצמו וכל הארץ לדין לדין עליו אכלנו כאן בכללות קצרות כדי להשיב תשובתו עליו. והנה ראיתי ד' אבות מיקין הנמצאים בתחוקתם והם תולדות כיוצא בזה אך על ארבע להם האשין ואחר העיקרים ומשכים השרשים והענפים :

בנותחא מאחר דרבים חולקים וכו' לדין לכתוב לכתחילה וכן הסוכס פשוט ואין לפנות. לכן הדעת שהמורה לכתוב אתרן דמחקרי העדים דמחקרי יעשיהו. כן נ"ל ומעלה כ"ח יעמידנו על הכרז להורות הלכה למעשה וממנו תלך חורס. ואם דורש שלוח עמלו. משה בן לא"ח מורי סקין כמר ישראל שלי"ט הנקרא שמו משה אישרלש סקראקא :

פה אי"ר שאלת ח"ל ילמדנו רבינו על אורח הבא לעיר ישראל אחד דר בין הכותים אם אוסר על ישראל הדר שם שהוא מותר לנטול בלחם מאחר שכבר נפסק הבלחם ריש פרק הדר (דף ס"ב) כר' אליעזר בן יעקב דכונר דאין הכותי אוסר על ישראל על שיהיו שני ישראלים שרונים בחצר ועשויים כי להספק אם אורח שאל שם ללון אוסר על ישראל הדר שם. וכו' שאלך :

בראשון חובע כמר שמעיה את מרת מירל אף שאל לידו כחב שער חוב שער (המקורב) ממאיר פילרל בחורה משכון והוא לקח סחורה על זה מאחר שבע ארבע מאות עאליר ויותר והוארך לטיות ערב בעד זה אלא הכחב ואומר שזה נעשה ברשות ואח"כ הוארך להלוות לה יותר מכה גיומיה שאלמה ליתן פטורים על הכחב גם שאל גיומיהם בתפוחות גם שקבל עליו בערכאות שנגב לה הכחב גם שבעלה הביא כתבים מן הדוכוס לדוכוס (ממייסן) לעקל הכחב ושאר דברים ששעשה על שם שהוארך ללוות שסוקף לה מסוחרים יותר עד שלכסוף הוארך להזפער עמה ועשו שער חוב זימיהם ונתפער אז הכל זימיהם כאשר מפורש בעמותיהן ראשונה ושי"בת שסורה בפירות שאז נתפער הכל ונתנה לו כתב על חלק עאליר ונאלחו זמן בא הכחב לידו בחורה משכון ולכן חובע כל חובו גם כל חיקותיו שסוקף לה לואיה על אז ולשלם להוחרים. ומרת מירל השיבה על זה לא היו דברים מעולם שלא היה הכחב ממוסכן ביד מאיר פילדער גם מה ששעשה שלא ברשות נעשה ולא היה כחה אלא זה גם מה ששלוה לה אח"כ היה בלוגם גם שהקיף לה אח"כ והלויסה לעשות ואינה מנרת שום אורג גם קולנת עליו שסוקף לה סחורט שלא היה שום החליה גם אומרת שמה שבעלה מביא כתבים עשה להליל עמונה כי שמעיה רצה לספקיד כחטה והלך עמה בערומות וטוענה שלקה ממנה ריבית ושאר דברים סוף שנתפעה עמו מדעמו וזוה שיהיה אינם פורטים כי ההסוזה כחובס לפני המשפעה (בלפיסק) כ"ל. וכו' חילוק הרלשון :

השנית עוד עוין שמעיה שאל"כ לא שלמה לו זמן שהיתה מחויבת לשלם לו והוארך לעשות עוד חיקות אחרות על הרלשנות לשלם לסוחרים שהקיף מהם גם להואיה ולפזר בדבר משפעה ושהכחב היה מעוקל מבנה ליד (והמקורב) הקטן עד שלום לא היה ביכולתו למשכן הכחב וכל זה גרם לו חיקות רבות והוארך להגיד הדבר להדוכוס ממייסן וכו' והדוכוס יען לו שיתרה בה שחפרה משכוס ואם לא שיוכל למכור הכחב להדוכוס שסיה חייב לו וזוה לא עשה כן רק שהגיד לה הדבר אז בקשה ממנו בבכי ובחמונים שלא לעשות כחמה וכו' חסע להגב ליד לפדות הכחב וטוענה שגם היה לה משפע ויוס שהגביל הדוכוס ממייסן לשפוע מחמת הכחב עם מי שתקלה עליו גם עם שאר דברים שהיתה רריכה לשפוע בזה והוא נחמה לו כח קודם נכיתה לבגס שלא לא תבא לזמן שהגביל תאבד זכיותיה מן הכחב דשינו שיהא לשמעיה ה"ל גם בעלה לשפוע הדבר וכאשר נכעה ולא באה גם בעלה היה חולה לא יכול לעמוד למשפט. והוארך הוא להואיה הולאות וליסע ממקום למקום בדבר המשפעה ולבעל מחייבו וכו'. עוד עוין שמשע שטענדיל כחב לו הרבה פעמים לפשר הדבר וזוה לבוא (לפיסק) לפשר הדבר ובה שמה ולא נמצא שם אדם ואח"כ

תשובה הנה גודאלי לא נעלמו ממך דברי הפוסקים בזה וזה כי המדכרי כחב ר"ל הדר בשם רש"י חזירו על כותי הכי הוא כדור של כהמה ז' ומותר לישראל שהתחבטן שם להכניס ולהלויא ואם יש שם ישראל אחד אוסר פי' אוסר לאורח להלויא מבית הכותי אבל אורח ישראל מותר להלויא מביתו להלך דאין ישראל האורח אוסר עליו עכ"ל, וכן כחב הטור סוף סי' שע"א בהדיא דאין אורח אוסר. אמנם מהרי"ק שורש מ"ו כתב בפשיטות לאורח אוסר גם על בעל הבית וכן גראה מרביר שגולי לקע הלכות שבת (סי' כ"ד) שהביא האורח סי' תקנ"ב ואע"כ דיש ליישב מהרי"ק שתיירי באורח שנתפעה שלשים יום וכמ"ש ב"י סי' שע"ג על דברי שגולי לקע אמנם חיי רואה שספקא הוא בדברי ב"י בזין ו"ל זה כי בס"פ ש"ב כהיא דברי תרומה דשן סי' ע"ו שכתב על דברי המדכרי כי במדכרי דבני אוסרמייך לא נמצא פסק כן כלל ואי לאו דמחשינה אמניה דפסק תמוס הוא כו' אמנם קשה לסתור פסק ערוך הנמצא בחבור מדרקוק הנאונים אך מ"מ האיסור תמוס מאור הוא ואין להורות להחיר וגם אין לתמוס ביד הסוכים היתר בזין ולאו ורפוא זדיים עכ"ו. ודעת בעל ת"ס דלף האורח מותר להלויא כמבואר בדברי אף שדברי המדכרי הפלו ספק בלבו וכחב ב"י על זה ותמיהני עליו אף רפו ידיו ולא סתם פסק זה ברוע נקוים מפני שדברים הללו לא לדברי ראב"י בנתיבי קמיהא (דרקק הדר) דק"ל כותיה אחרת אלא לדברי ר' מאיר דלא ק"ל כותיה דהא אמאי דגרסינן ריש פרק הדר גופא חזירו כל כוזי. הרי הוא כדור של כהמה ומותר להלויא מן הכתים כו' ואם יש שם ישראל אחד אוסר דברי ר"מ כחב רש"י כן וכיון דלא ק"ל כר"מ ממילא לא ק"ל כאותן דברים ולפיכך לא נכתב במדכרי דבני אוסרמייך ובמדכרי דבני ריימ"ם אלא שום תלמיד כועס כתבו דרך פי' ולא פסק וא"כ נקטינן דשימס מותרים דאין בעט"ב אוסר על האורח ולא אורח על בעט"ב וכמו שסוכים בדג"י ת"ס עכ"ל. והשתא יש לדקדק הלא תלמוד ערוך הוא לאורח אוסר דגרסינן פרק הדר (דף ס"ה:) ריש לקיש ותלמידי דבני חיינה אקלעו להואה פונדק ולא היה שוכר וסוה משכיר אמרו מהו למננג מנסיין בהן היכא דלא מלי מחלק ליה כו' ופירש"י חיקלעו להאי פונדק דהו דייירי ביה כההוא חזר תרי ישראל וחד כותי שכר את דירתו מחבירו כותי ואותו שבת לא הוי שם אורתו כותי הסוכר אלא כותי המשכיר וכו' ידאיה שמה יבא הכותי בשבת. פונדק יש בו חדרים פתוחים לתר וכסוכהאיה וכנסין בהן והוארין זה על זה בשבת עכ"ל. הרי דפירש"י דאלו אהכיהין כנסין בפונדק אוסרין זה על זה ש"מ לאורח אוסר, ושוכ אמרין הסך ר' חמאל בר יוסף ור' חייא בר אבה ור' אחי אקלעו להאי פונדק אחת כותי מריה דפונדק כו'. (ע"כ נמצא בעמק) :

שאלות ותשובות הרמ"א פו

מאות מ"מ מסר"ו ר"ל ליתן משכונות בעד חמשים ולהכניסו על הפשר והיא לא אהבה שמוע וכתבם (זופלייר) לדוכס אך ששמעיה ר"ל יקח "ז מאות והיא ממנה בעד הכתב שלה שבידו ולכן יקח הדוכס מחמילם י"ב מאות עאליר והשאר תיחא לפני יועז'ו לשפוע עמו בפייסם וכוזא עשחה לו היקן גדול שהרגיוס הדוכס עליו ור"ל שיתנו לו כל מעותיו בפנים אחת ובקושי גדול השיג ע"י בקשות היועז'ים שלקח הדוכס ז' מאות עאליר כחמילם והשאר ישלם לו על ב' שנים ואומר שכל זה עשחה להכניס ולהפסידו כי אנשים כשרים מיוזב בה שלא ללנות לדוכס והיא עברה על דבריהם וכוזא עשחה לו היקנות גדולות מלמד ההיקן הנגלה לכל שקלקלה על הפשרה הר"שגוה שיהיה לו עם הדוכס על שמנה שנים ועכשיו הור"ק לפרוע כשתי שנים ובחתימה היה לו ליתן רק ה' מאות ר"ל ועכשיו שבע מאות עאליר. והיא פוענת על זה אדרבה מה שששחה (זופלייר) עשחה בר"ן הר"ו ואברסם שזואלינג גם כי עשחה לטובתו שיפטר מן החפייסם, ומס שאומר שנתקלקלה פשרה שלו ואומרת שלא ידעם מזה ומי יודע אם היה לו פשרה עם הדוכס גם ואומרת שמה שששחה עשחה להלוי כתבה ולהלוי ממונה על היתם מחייראחם שלא תמכרו מאחר שלא נגמרה פשרה צייסם. סגס אלו ס' ד' יסודות סמתוקות אשר להם סריב וכל אחד הביא עדות והר"ף סמספיקות לדעתו כאשר נתבאר לפנים גם סאריכו בלומדנות סמוכיות ושלין מוכיות רבות מלכתוב עוד ממך לוח פוענה חתימית שפלה צייסם ששמעיה סה"ל טוען כעצמו ששלישית שחזר עששו כפשרה האחרונה צייסם דהיינו שקיבל י"ב מאות עאליר וס' מאות והיא מוהיטם על ד"ו וקבלו עליהם הפשרה בק"ס בח"ח ובכתיבה ידן בציבור זכיות עברה הפשרה כמה פעמים וחזרה והלכה בערכאות והסירו בה ולא סהגיחה ולכן מבקש סמעות סמוגחיסם על כל היקנותיו בלא דין וה' מאחר שאבדה זכיותיה והיא או גרת שלא אבדה זכיותיה שלא עשחה ללוח גם מה שששחה עשחה כהרת בני פונא. עוד נפלה מחלוקת קטנה בערך אל הר"שגוה שמירל תובעת משמעיה משכונות שבידו שכן שלה ואומרת שכן ככלל פשרה שששחה עמו והוא אומר להר"מ אלא משכונות אלו סטרלי ניכרו שברי לא נכתבו בשטר פשר. עד סגס סניע דברי מחלוקתן וריבוחם אשר בשעריסם. וכסס אענם על ראשון ראשון ואחרון אחרון בעזר סס"ו :

ואח"כ שמע שפלקס מפות כנה ליב וסווא עשה עקול וכו' עד שעי' זס נתפטר כדבר צייסם שיתנו לו שמונה מאות מעומים דהיינו ג' מאות (מסס שטענדיל) וס' מאות סומר א' וייסו סכחכ ביד שליט לכח שלשתן וסגס הוא סיה יוכל ליקח עוד סחורס על סכחכ וכו' וכאשר פחה סעקול לא קיים ססומר הפשרה וכיח למשע רק ב' מאות והשאר ל' הניה וספוע לוסי ליקח ססתי מאות וא"ל כסיבוא סכחכ להשליכו יתקן לו הפשרה כאשר עשו צייסם בר"שגוה וסולך לעשות זס בסכחה מכח רוב אונס וכאשר בל אל ציתו נחפס מן הדוכס ולא סיה יוכל להביא סס סכחכ להשליכו ומכח אונס סחפייסם לא סיה יוכל לגמור הפשרה אך בלה בנו ושליח למקום הפשר שבידו לו סמעוה למקום חפייסו וסס וקיים הפשרה להשליט סכחכ ולא כחא ולכן מאחר שמתדו לו נכרסה הפשרה ובר"נו סס לקיימה וסס לא קיימה ולא כחא אלו רק כתבו לו לשלוח סכחכ שמה ועשו זס כדי ליקח סכחכ בחוקס מיד שליחו מבקש כל היקנותיו וסולחנותיו שערבו עליו מוזמן פשר הר"שגוה שכתבו לו אלק עאליר כשטר. וכסס סיה משיבס על ק"ח דברים אלו להר"מ ואדרבה סיה קובלת עליו שסחיה לדוכס וביקש לאבד כחכס והלך עמה בערכאות וביקש מן הדוכס להפעה וגם שיקל על מעוה כנה ליב שלא כדח לכן מבקשה כל היקנות ממנו וטוענת ססיו לה מליים סתיד שערמו על סמכרם של סמפוע ומס סהיא לא כחא ליוס סהגבילה סיהס אטיסם וכו' ושלחה נחמן בעל כחה ואדרבה הוא לא קיים הפשרה שצייסם ועי' בכתה לידו היקנות גדולות ומבקשה ממנו כל היקנותיה :

השלישית טוען שגאשר סיה סחוס כחפייסם קסס נחסס כחס לתלין א' וסמלין סלך עמו בקושי פחה כל חדריו ובחי נגזיו ובקש כהכח ורלסס לתקוח כחוקה ממנו וגזמה לו כעייסוים וכשאר דברים סן אשחו ונניו סקעטיס סכניית דברים אשר כן לא יעשה וכל זס סיה כחכס גם כעלה סביגדור מסרו כמה פעמים על גוף וממון וכל זס סיה כרליס וכרסותס גם מחייבת לפלות אח כעלה גם סיה הכיאה לווייס אל הדוכס לכופי שיתן סכחכ או יענו אותו ושאר הדברים הקובל עליה ציבד זס גם כי סיה נפטר מחפייסם הדוכס רק סיה עשחה כהכח ב' שנים סחפייסם קסס כוחת ע"י כהדים ועיקלה אותו כחפייסו והלכה בערכאות ע"י ימים ויניס והרעה לו לעשות ולא שאלס כוס מורה או כ"ד אדרבה סתיס כס אכ"ד של ק"ק פרחא ולא סהגיחה גם עברו הימים סהגביל לסס הדוכס ציוד כדי להמשיכו כחפייסם כס סתיס כס ל"ד ולא רלסס שמוע לכן מבקש תמסס סיקויו ולערו וכזשוח וסכחו גם ליתן עליה דין כבור. וסיה משיבס להר"מ על כל דברים אלו רק כי הוא סיה סחוס מן הדוכס בעד חובותיו וסיה לא סחויקה אותו שפולס כחפייסם ומס עשחה סמלין גם כעלה עשה שלא ככיהוה כי לא סיה כס על זס ומס שערבו הימים סמוגבליס סיה כ"אונס גם כי שלחה נחמן עם כחה גם מה שששחה כעס"ל לכופו ליתן כחכס הור"סם לעשות כדי להליל אח בלה כי לא סיה כ"ד כוחסה מריסם ועיבד אינס דינא לפשריה וכו' ואדרבה סיה קובלת עליו שסביחא לידו היקנות גדולות שלא רלס סכחכ כחכס מלכ סמפוע וכזו סיה סלוי כל משמעיה ועי' זס סאריכה לפשר ולהפסיד ז' אלפיס ומבקשה ממנו היקנותיה גם טוענת סחוס להשין עליה פעמים ככיס עי' (זופלייר) שלו ומבקשה עליו דין :

תשובה דבר פשוט וכובר סווא דלע"ג דלין אזהות נקמות אלא ככתיבה ומכירה מ"מ יוכל האדם לתפסן בידי לתכונן עד שיפירע לו מה שחייב לו בעל השטר וכדליתא כדרי' כחוספות פרק סכותב (דף פ"ה) גבי סהיא חיתתא דסוו מפקדין וכוזא מלוגא דעטרי אתו יורשיס קא כתבי ליה מיסס וכו', ובכח סחוס' אע"ג דחפייס סט"ל לא מהי לגבות סוכב דלא עדישי ממסירס אלא דע"י כך יוכל לתפסן שיפירע לו דסוי כמו משכונ, וכן כחכ שס הר"ש והרי"ף וכן כחכ הר"ש כחכוסב כלל קי"ו סימן ח' לענין יחומים סמלאו סט"ח בידס ח"ל ולא אמרינן אס סיה אביסס קיים סיה אומר מעוה סלויית עליו למלוה אע"פ שהיו יוכל לגבות זס שערך מן סמלוה כיון שאין בידו סכירה וכתיבה מ"מ אדם עשוי להלוות מעוה לחברו על שטרות שלו כי לא יוכל האחר לגבות מעותיו בלא שטרותיו כסיהו דפרק סכותב גבי סהיא אחתא וכו' עד דלס סיה אביסס קיים סווא מלי למיטען חכמי מכל מקום טענים זו לא טעינין ליחומים דמילתא דלא ספייחא סיה כו' שעינין דיוכל אדם לומר סלויית על שטר שסווא סחתי ידו יוכל לתפכו למשכונ וכן סווא כבור ח"מ ס' ס"ס כסדיא, וסע"ג דכחשוכס כרסכ"א סביחא כ"י ס' ס"ד כבור ח"מ משמע דלא יוכל למימר דכחשוכן כז לידו כמו שלא יוכל למימר לקוחין סס בידי ומוכס לס ממעטס

הרביעית הוא טוען שאחר כל זס נתפטר עם הדוכס בעד ה' מאות רייגס וסמותר עד י"ב עאליר סיה סחיה חייב לדוכס כל סגס מלס דלס סיה לו לפרוע חוך ח' שנים וסווא כחפשר עסס עי' מסר"ו כעד י"ז מאות והיא עאליר ואלף שלא נפולס סווא כ"כ לידו פשרה ס כי סווא רלס י"ז

שאלות ותשובות הרמ"א פו

על שחר משכון שחזרו ידו דנשבע וטול. דאין לומר דעכשיו דיריעין שהשטר היה בידו אינו נאמן לומר משכון סייג, הלא דוח אינו אצ"פ שראו בידו נאמן לומר דנכוח משכון אמת לידים כל זמן ללא דיעין סייגך בא לידו מדכתב הרא"ש (במשנה ס"ל כל ק"ס) דאין לא נענין ליחמי מחוס דמי מילתא דלא סכיחא אצ"ג דב"ד לא יוכל לטעון אם לא ידעו מן השטר אצ"פ הוי עגמה אי הוי מילתא דשכיחא מילי דהוה אכל משכון בדבריה שאלין עשויים להשאל ולחשבו דענין לקוח הוא בידו אצ"ג דלאוהו בידו כל זמן דלא ידעין סייגך בא לידו כדמוכח במעשה דרואן אין לו חזקה (ת"ס דף מ"ח:) וכמו שהעלה הרא"ש פרק כל הנשבעין ופרק חזקה בתמים וכו' ומניין שהם הפוסקים דיוכל לטעון לו מה שהחזיק ידו עד כדי דמיון אם לא ידעו עדים סייגך אמת לידו וס"מ כאלו דיוכל לומר דמשכון בא לידו כדברי הרא"ש דלעיל וכו' כאן דלא מקרי רהס שהרי בשטר פשר שנינויהם כחוב שסיים ממושכן בידו ושלכן נחמו לו השמים עשרה מילין והניחו ביד שלישי ה' מילין ומהו לידן עליהם סייג אלו המשוער מונחים בידו במקום כחבו וכל זכות שיהיה לו על הכחב הם לו על אלו המעוה שנתנו לו חלף כחבו ובשעט שמסר הכחב מידו אחר שסיים בידו בהוראת משכון ומשום זה קבל המעוה והיה נאמן באותה שעה דלא הוי רהס באותו זמן והוי כאלו באו אז לפני ב"ד וטענו לפניהם ופסקו לה סב"ד ליקח אלו המעוה ולהוליך השטר ממחנה ידו וא"כ נאמן כדמוכח בתשובת הרא"ש כלל ק"י סימן ב' דכל שהראה המשכון ע"פ טענת הסובב וכשראהו טען עליו עגמה והיה לו אז המינו שלו דהנאמן ואף אי הוה דיעין בכלן כילד בא השטר לידו אצ"פ הוה נאמן מאחר דלא מקרי רהס עכשיו דברי הרמב"ם פ"ע דלכות טוען פסק דנעיין רהס אף אם עדים ידעו סייגך בא לידו וככתב הרמ"מ שם שכן עיקר וכן כתב הרא"ש בפ' חזקה בתמים. ואפילו לדברי הר"ף ור"ם דחולקים שם וס"ל דאצ"ג דלא ראו אינו נאמן לומר לקוחים הם בידו אם ידעו עדים סייגך אמת לידים י"ל דוקא באומן אבל בזהר אחר דאין נענין טריוויחו וכן כתב שם המרדכי בהדיא חלוק זה, וכ' משמע מדרברי הגור ח"מ סי' קל"ד הביא דברי הר"ף ור"ם לענין אומן וכו' ע"ב וקל"א לא הביאו ש"מ דס"ל דלא חלקו אלא דוקא לענין אומן וכן כתב הר"ף בהדיא פרק חזקה בתמים דלחר נאמן בלא רהס בידו מיחו במרדכי משמע שם דר"ף סדר גיט וכו' ומה נראה דעת המרדכי כן וכו' הביא הרא"ש שם דברי הגאונים ומאחר ששמעיה היה נאמן על השטר פשוט דעל המעוה שנידו ג"כ נאמן לומר מכה משכון בא הכחב לידו וכפי משמעותו שטר הפשרה דלטו מי שטען בב"ד על איזה דבר שחוב משכון חתם דבר הראשון בתפיסה קמייתא גם המעוה מי לא מהימן דוראי אין משכון הראשון גורם אלא התפיסה גורמת, וכ"כ המרדכי בשם ראב"ה פרק המקבל בהדיא דאם לקח משכון חתם דבר הראשון בתפיסה קמייתא גם המעוה המונחים בחזקה שיהיה נראה לכלל הפחותה נקרא מוחק המונחים בחזקה אומן במקום שגרו וכל מה שיהיה טוען על השטר חל על אומן המעוה דלא גרע מחלו כיחוי ששטר עממו ביד שלישי דנראה דהנאמן לטעון עליו אצ"פ סב"ד כדכיריחו ליתמו ביד שלישי מ"מ לא אבד מינו שלו מידו דהוה אמת שכתב המרדכי ס"פ המקבל לענין תקומה העקול שהשיב ר"ת אצ"פ שלריך להחזיר מידו טען וכו' ומהו לומר דהנאמן עליו ויכול לטעון עליו כל מה שיהיה יכול לטעון בעירו חתם ידו והלריך שם זכר בתשובת מור"ם, שמעיין דאצ"ג דלריך ליתמו ליד שלישי לא הפסיד המינו מאחר דבשעט שמסרו מידו ליד ב"ד פטן דבריו וכו' שכן נדון לו והניחו ליד שלישי מכה פשר ובזמן שהוליו מידו טען וכו' ומהו לומר דהנאמן מאחר שטען, ור"ה מ"מ הרמב"ן לענין שלישי שהוליו מידו שלישי מידו דאינו נאמן אצ"פ מ"מ אם נשבע שהוליו מידו שלישי

מתעשה דהוא יחזיקה דלא לכו סייג הוה מהימנה כמינו זו דמחייב הפסד, הוה"ל לית לכו דברי הרשב"א שסרי חירלו הסם טעם הא דלא אמרינן מינו זה ולכן אין להוה לדברי הרשב"א במקום הוה"ל והטור דפסקו בהדיא דיוכל לומר למשכון תפסחיו כ"ש דענין ומקוץ עממן שחלקו בין טוען משכון הוא בידו לטעון לקוח הוא בידו ורשב"א כתב סתמא דמ"ם, והוכחות הרשב"א כבר מילת הוה"ל שפיר דלא אמרינן מינו למפרע כדאיתא הסם בחוספות והוה"ל סברא אמרינן בכל מקום. לכן אין לזוז מדבריהם כ"ש דאין מויליין השטר מיד המחזיק בו דמניחא מחזירו עליו כראיה ויכול לומר קיים לו כחוס' והרא"ש והטור :

ומעתה פשוט הוא דמשעיה נאמן לומר דהשטר הוא משכון בידו על דבר הקפתי לה והלוייה לה על השטר כל יסכן במה שטוען שיהיה לו כח אלא זה בתחילה גם בהוף שהשטר עמם שיהיה כח למשכוחת והיינו כחיבה ומסירה ונאמן הוא בזה לדעת ר"י בן מג"ש והרמב"ם פ"ו מהלכות מכירה ופרק י"ו מהלכות מלוה ופ"ט מהלכות מחלות, וככתב ב"י סי' נח"מ דהכי נקטינן. והא"ל דאין לראין דברי ב"י בזה דהא קמאי ובתראי חולקים אר"י בן מג"ש ורמב"ם בזה דהרי ר"י בעל תוס' ורשב"א והרא"ש (פרק גע פשוט) וי"ו סוף בתרא והר"ן והמ"מ כולבו ס"ל דאינו נאמן (מ"מ כדון דין נראה דנאמן) דברי איבא עד אחד דמטייעו ומטיד רהס כחם אלא הכחב ולכן נאמן גרדון דין כ"ש במקום שהיה מודית ששטר ממושכן בידו רק שאומרת שתחילתו באומן וסופו ברעון, וידוע שאף אם היה כולו באומן אינו כולם מאחר שלא מסרה מודיעה כדאמרינן פרק חזקה בתמים (דף מו:): תלווהו וזנין זנייה זנייה בו וכן מוכח רהס כהסוה דמשכון פרידא (דף מ'): דנעיין מסירת מודיעה וכמו שכתבו הר"ף והרמב"ם (פ"ו מהלכות מכירה) והרא"ש ושאר הפוסקים ודלא כהרמב"ן דס"ל דהסם לא נענין מסירת מודיעה אלא בכל מילי לריבין מסירת מודיעה. והא"ל דכתב הרשב"א דהשטר דאף למ"ד דנעיין מסירת מודיעה גבי פרידא היינו דוקא שבה שפירא לידו כהיטיר ועבד איש דגויס ולא עבד אכל מי שהוקף במקום ברעו והא"ל קוים אורו הא קא חזינן דגויס ועבד עכ"ל. הא כדון דין אמת ששטר בידו כהיטיר דהא אף לדברים שמתאר הוה בידו בחזרה פקדון מ"מ שמעיה לא לקוח באומן אלא מאיר נחמו בידו וביקש ממנו שיקיף לו הסורה ולא אלא גנב שמשכון דבר לריך דעל כהנייה לפדוהו משום תקנת השוק כדאיתא פרק הגזול ומאכיל (דף ק"ג:). ואף שהראה מסירת מודיעה היינו שמהסר מודיעה על מאיר פירליר אכל לא עשהה שום מודעת על מה שעשהה אח"כ עם שמעיה כאשר מבוחר במודיעה שם, ואף על מאיר לא היתה מודיעה נאמן, ואין להלריך בזה מאחר שאין נפקותא בדבר כאן מאחר שאח"כ נתפסרו גייסיה ונחמו ככתב לידו בחזרה משכון. והאונסין שטוענת אין אונסין, שטוענת שטורכס לעשות מפני שהיתה דחוקה למעוה וזה אינו אונס כדאיתא פרק חזקה בתמים (ליחא שפירוש רק בשעט שטעור מפרש כן מעשה דפרידא) דכל אונס דאיתא מחמת עממו לא מקרי אונס ק"ו במקום שהוא אומר שברעו בא הכחב לידו מתחילה ועד סוף ובהיטיר אמת לידו דהנאמן לומר כך וכן הלוייה עליו וקפתי עליו דהנאמן אף אם לא היו עדים כלל בדבר כ"ש במקום דאיתא עדים ואומדות סמוכיות שחלם אלא שטעור אף אם היתה אונס מאחר שלא מסרה מודיעה על זה. דאין לומר דכאן יש לו דין ממהסר דאם ידעין באומס המהסר בעילה כדאי פרק חזקה בתמים (דף מ'): דהוה אינו דכאן סוהיל וכהני סוי במכירה וכן פסק המרדכי בהדיא שורש קפ"ו וטורש קי"ז כ"ש שיהיה איש מנדרה אונס שהיה חלומה. ולכן נראה פשוט דשמעיה נאמן לומר מכה הקיף לה וכמה הוה לה ויס לו הכחב למשכון על זו. מיחו נראה דלריך לישבע כטוען

שאלות ותשובות הרמ"א פו

בגדו זה מאחר שטעמו פשרה בינינו והחייבה לו אף עאליר כמו שהניחו שחיסן בפעולותיו אתה הפשרה א"כ יש לדקדק לזאת הפשרה חקייים ובה נפסדו כל היקוות והולאות שקדמו ליש זה כמו שפסק הוא בעלמא פשם ותיחס בפעולותיו וזדוהי שיש להכשיר שטר זה, אע"ג דכתב הרמב"ם (פ"ו מהלכות מלוה) דשטריו הולאות ופשוטו ומחילתו הנעשים בערכאות הם כחפא בעלמא מ"מ נראה להכשיר בגדו דין. ולא מנציח לדברי הרשב"א שכתב בשם רבותיו להכשיר בשטרי הולאות כמו בשטרי הולאות כמ"ס ז"י בשמו דפשיטא דכשר אלא אפילו למאן דתפלס הכא שטר. ודא דהא נעשה של שטר זה במקום שאין שם ג"ד של ישראל רק משפט של כתיבה וכל הנעשה שם לריכס לכתוב לפי המש"כ ודאי שם דינא דמלכותא דינא וכמו שכתב הרמ"א (פ"ק גיטין) המ"מ כתב הרמב"ן דכתיב להכשיר כל השטרות הנעשים בש"כ מכה דינא דמלכותא, והף לדברי הרמ"א דכתב דוקא במקום שהמלכות מקדשת שלא לכתוב שטר רק במקום שהערכאות ה' נראה דמקום זה נמי מקרי מלכות מקדשת שאין שם רק משפט הערכאות ואין ישראל נמצאים שם. ועוד דמ"מ מה שמתלם לה הוא והשום עמה על אף עאליר מהי דמחילת אינה לריכס קנין ואין השקר אלא לרואה בעלמא ושם כשרים עש"כ כמ"ס בר ששה בהשטרותיו סימן ח"ג דשטרות מחילתו והולאותו פשוטו כשרים ולא חיישין בזה לדברי הרמב"ם וכו' וכן כתב בסיומן קמ"ג, כ"ג שהא מודע על מחילת זו והף שפוטן שיהי לאום אינו כלום מאחר שלא מסר וזרעא כמו שכתב. ונראה מה ששע"בדס מרת מירל צדק אף עאליר קיים לכ"ע דהא שטר זה הנעשה בפנייהם בוי כמו משפטן שכתבה לו שחייבה לו אף עאליר ועל זה וותנה לו השטר למשפטן וזו כשטרי מקח וממכר דכשרים לכ"ע. ועוד דברי מעיד הערכאי בשטרות שקבלו עליהם זה הפשר עם אמונתן הישראלית לחוק ולקיים כל מה שקבלו עליהם היו כאלו העיד שקחו זה מה שהערכאי חלמין על זו כמ"ס ספור ח"מ סי' ס"ח דלא מרע נפשיה להעיד שקרא וכתב שם דמחלו להם זה לזה כל הכתיבה והשטרות שהיו להם לפי השטר שזכרן יכיו פטורים ומחוללים א"כ נראה לקיים השטר ההוא והע"ג דכתב בו שששע"בדס הכיל ואח"כ הולאות אין לומר מחת רוח עשאה לבעלם משום דזה הכתב הוא נכחי מלוג שלה ולא יכולה למימר נחת רוח עשאה לבעלם כדליתא פרק חזקה חזקה (דף מ"ט:), ג"כ ליכא למיחש בבאן אם מקבלים שחולל או לא ולרובו בזה כמחלוקת הרמב"ם והרמ"א בזה שטרי הויסם מודים שהפשרה אמתית שנעשית לפניהם בלא קבלת שוהר וא"כ ליכא למיחש למידי: אבגם אי רואה חשש ריבית בבואו שטר שכתבו בו שנחתיבו לו אף עאליר ועל זה הפשרה שחייבו לו בזה שם שיקוף להם כחורש צדד ב' מאלות עאליר וכתוב אח"כ בסוף השטר שזכרם שופרע לו שש מאלות ושמונים ותיים עאליר בבואו היריד יקח הסחורה ג"כ שמקוף להם ויחזיר להם שטרות והסיקיות יעמדו על הערכאי וישוה אותן, וא"כ נראה דמותר הוא ריבית. אמנם כי דייקוף לא חיישין לזה רק אנו חורמים שבמותר הים חסיקות שהולך להוליא על הערבות שערב בטרם שז' הולירכה לשלם לו כמה שנחבאר לעיל ולכן כתב שחסיקות ישוה שערבאי ולא חיישין לריבית ואפי' היא זמירתה שיש ריבית בשטר אינה נאמנת אלא הוא האמן כמ"ס ספור ח"מ פרק השולח מעשה בנחת שחבט מחבירו שחי מאלות חסיקות וסלס השיב איני חייב לך ללא מהם יקיים כי מהם הלויתני במחלים צריבית קולאס והשיב כר"י מפורש דשמולו האמן בלא לזכורם וסלס לו בסיסר משום דלא שבק אינה חסיקה ואכל איכורא וכן פסק בסמ"ג דלפניו במקום מינו שזכור לעמן ופשיטא ולא יוחי אינו האמן דאין אדם משיב עלמו דע, וכן נראה מדברי הרמ"א בהשטרות כלל ק"ח סי' ט' ובהשטרות שטרב"א סי' חמ"ט ובפור יו"ד סי' קס"ט

אמר בזה דרך השלש השטרות האמן כמ"ס ספור ח"מ סי' ג"ו וה"ס בבאן דלא דמי להשטרות הרמ"א כלל ק"ז סי' ב' דכתב דהא נראה למדים ספקיד המנו שלו וכן הוא נגמרת פ' חזקה הכתים (דף מ"א:), גבי רמאי דשומדיהא דשחיי הסה דנראה בלא חניעה הסוכנת לדין דחוק שם. ולכן נראה דזה לא חזר וחקרו מכל עמות הסוכנת דלא המנוה שמינו ביד שלש מוחים בראון שידון שייסם כחשך כחשך בשטר הפשר ולא כתבו בשטר המוחים בחזקה שייסם א"כ נראה שמוחים במקום השטר וכן לשון השטר פשר שמירל חתן י"ב מאלות ליד כתיבה וחקת את השטר אבל חיה ס' מאלות וחלי ליד האמן כר"ל וכבר חזר בשטר שנעשה פשר על דבר הכתוב שיהי ממושק ביד שמעיה בעד כך משום ומירל חתן י"ב מאלות לשמעיה ועוד ס' מאלות וחלי תלשים ביד האמן הממושק לכן והא"כ דינו ביניהם בדיני ישראל לפני דיון ההמושק להם וכל מה שזכרם אחר מהם בדיון יתן להאמן בלי חילוקים גם אם שיריח איזה דל על חבירו יפרע על לז שנגדו מתיכו ע"ל הפשרה. ונראה מה שפסקו הפשוט המוחים ביד שלש הם במקום השטר כמו אלו ה"כ מאלות רק שאלו נחמו לידם ואלו ששלשו בשם חזקה שדן שהאמן יתן לה מיד אבל לא משום שהיו בחזקה לעין סדן. ועוד דברי העידו העדים שבראשונה נעשה הפשרה על י"ז מאלות עאליר וחלי רק מחמת (סופל"י) שפסקה בחזרה שכתבה להמה ביד הדוכס י"ב מאלות והשאר להמה לפני שהשפט נעשה הפשרה שששש בראון זה לדון בדיון ישראל, והנה זו הפשרה נעשית ע"ד פדרס רהשונס ולכן נראה דלאו המנוה כולן מוחים בחזקה השטר רק ששם מעוקלים ביד השלש על דין ישראל ויכול שמעיה לפטון עליהם כמו על השטר עלמו. אך בפסקיהם השלשים עשן ח"ל בראשון אלו הפעולות המוחים בחזקה שיש מעשיו הם לחקרי לחוד מאחר שעברה וכו' א"כ נראה שהודם שהמנוה מוחים בחזקה שיהי וזגו עמוק רק בחייון והע"ג דח"כ תורר מניסיה זו ואומר שמוחים במקום הכתב מ"מ נראה דלא יוכל לחזור ולפטון בזה. אך אמנם נראה דלאו שחי מאלות שכלו לידו בחזרה כולאה בחזקה הם מאחר שכלו לריכס להוליאן מידו עליה הראיה והוא מוחק בזה כמו ב"ב מאלות שקיבל כבר ובאופן המוחים עדיין מוחים בחזקה שיהים ונאמן לפטון על מנוה אלו על סקן שאומר שהלוה הם וכתב הרשב"א בהשטרותיו דל"כ דליכא פדי רהי וגם איכא פדי דבא לידו בחזרת משכונ אפילו שחי האמן לומר כמו סלוה עליו כמו שהאריך שם סי' חקל"ח וסימן אף פ', והף ע"ג דבהשטרות הרמב"ן סי' פ"ד לא משמע כן מכל מקום אין להוליא נגד דברי הרשב"א. אמנם לעמן חסיקות נראה דמקלה פטורה ובמקלה חייבת, דלוחן חסיקות שחייבו לו מחמת שערב בטרם נגד כוח חייבית כדליתא בהשטרות מוסר"ם במרדכי פ' הגזל ובהשטרות הרמ"א הביאה ספור ח"מ סי' קל"א וכן כתוב בספור יו"ד סי' ק"ע. מינה מוכח שם דלחך לגבר פ"פ עדים כמה סולך להוליא מחמת שפדנות וחס לל סכמיים עדים אינו דלפסיד אנפשיה כמ"ס מוסר"ם בהשטרות דלשיל דלא גרע ממותר חבירו לנאס דלחן המוסר שבעט ויטול וכו' כדליתא הסה. אך בבאן יש לדון אם שמעיה האמן בהשטרות לומר כמה סולך להוליא על חסיקות הערבות מאחר שחשב ומוחק במנוה ויחבאר זה לקמן בדיון ומכר שחפס דברי מוסר"ם מדמש דין ערב לדון ממכר. אמנם מה שזכר לגבר בערות שהולך להוליא יסול כמו שיקר סקן אמנם שאר חסיקות שחייבו לו ממה שהלוה לה אינה חייבת לשלם לו. ואיני לחך לידד בזה לשומקא דדינא לטורות דברי אשכנזא מאחר שלא כתבה לו בשום מקור להחייב בחסיקות ששימא דפטורה ותינה משלמת אלא מה שהטעם לה והשאר הוא גרמא בחקן דפטור לכ"ע. ודברו כתבתי כל זה בשם שיקר דינא אך אמנם נראה דאין אנו לריבית לכל זה

שאלות ותשובות הרמ"א פו

ט' ואף לפי דבריו שאומר שמוציאת לפטות בעלה מ"מ הוא אינו בעל דברים ידיה ואף אם היה הוא מוחזק למסור. וכתב ב"י בשם תשובת ר"ש בר למה דהשולח המוחזק למסור חייב שולחו וכן נראה מדברי הר"ם עירבבורק שכתב הוהי שמסר לפטות בעש ששמן ושמן על שאלה ולא הכחיש חייב לשלם מ"מ לא עשה לו רק גזמנים להראות הכתב ולא היוקו בידים. אמנם ב' תביעות אחרות לריבין דקדוק חס כי אף אם האמת עמו שסיק אותו בתפיסה מאחר שהיה תפוס כבר מי יודע שמה בלאו הכי נמי היה שאלר בתפיסה וכן בענין (הופלתי"ד) ששפתה עליו וגרמה לו סיוק מי יודע דילמא בלאו הכי נמי היה חוזר הוסיס משפחותיו והולך לשלם. וקודם שגדר לדין זה אומר כי וכו' כדור כי התביעה שהיא חובעת אותו שגרם לו סיוק שלא הראה כתב למשפט וע"י זו נרם לה סיוקות רבות שכל זה אינו כלום ואינו חייב לשלם לה סיוקות אף אם האמת אהה. הנה דמי יכריחו להוית' משכון שחתה ידו ושאלו לו שום זכות אחר רק שיוכל לכבוז חתה ידו עד שפירוט לו כמו שכתבתי לעיל שיראו ויפסידו זכותיו כי אם היה מראשו לא הוה מהמי תפיסהו אח"כ לבלום שאז שוייה ראה ולא היה אח"כ נאמן לומר ממושק הוא בידי. ועוד כי היתה יכולה לפסוד אח"כ הוה וא"כ היה מפסידו עלמא כהרואה כתב חסו ומשכל ראשון שאין מחוייב להסיק בשביל חבירו כדליתא פרה חלו מלוואה (דף ל"ג בענין כי לא יהיה כך אביון שלך קודם לכל אדם) וס"ה כאן, ובלא זה מי יכריח האדם להוית' משכון מחתה ידו ולהרואה למקום ע"ש"א אשר פיהם דיבר שוא ויש לחוש לקלקול והאביון זירובלמי דכחובות (פרק אלמנה ידיונת) גבי אלמנה שהפסיד לא אמרינן לו חיו מה שחתה ידו כי אע"פ שהוה לפני דיניי ישראל כ"ש לפני ע"ש"א אשר יש לחוש לאכסיה ורואה דהין אדם חייב להכניס עלמו כסנדה קטנה בשביל חבירו מיהא דאמרין (ב"ק דף ק"ח) לוס ממנו בישוב ורואה לפסוד שחברו בו וכל הלטות שכנים חלויים בוס שאין אדם ריבין להוית' עלמנו מעט כדי שישתכר חבירו הרבה וס"ה בכהן. ועוד דכתב הרמ"א (בתשובה כלל ס"ח א"ו) כי הדין הוה ח"מ ס"י י"ו) שאין מכריחים לאדם להרואה שטרו לבצל דיו אפילו בפני ב"ד ישראל כ"ש שאין להכריח לאדם להוית' משכנו מחתה ידו. ועוד דנראה דלא הוי אלא גרמא בזקין ולא דמי לסיור' שטרותיה של חבירו בו בין לפירוש הסוה שכתבו פרק הגוול (דף ק') שהיוק שבין דינא דגרמא לגרמי בזקין, שדריני דגרמא הוא עלמו עושה הסיק בידים או משוס דדינא דגרמא נעשה הסיק מיד בשעת מעשה וכמ"ש שם הרמ"א ג"כ, בין לפי הריב"א שפי' החוה' פרק לא יחסור (דף כ"ב) דדינא דגרמא הוא חייב מעט' קום ובכל דבר המתיי וסרגילי לבא קראו חמנים, בזקין דידן נראה דפטור דהוי גרמא בזקין ודלתי לא עשה הסיק בידים או מיד גם אינו רגיל לבוא ותדע מדקת' שורף שטר חבירו ולא ואלו חלקי הטובות חתה ידו. ועוד דלא גרע ממבטל מעות חבירו אללו שפטור מכה דינא דגרמא בזקין כדליתא במדריכי כ"ש הטובש שטרו, ועוד דלא גרע שמומר שטר חבירו ונאכד דפטור משוס דשטרותיה און לו דין שומרים כ"ש בכה"ג ופשוט הוא און לריכוס לראיות הרבה. מכל הנין נראה דלא פטע בוס שלא ראה להרואה שטרו כ"ש לפי מה שאמר שהיה לה העתקה מקוימת וכומו שפי'ד ע"י ג"כ מדריכי כהן כמבואר בענינו. וכן בענין שולחנה עליו שלא קיים הפשרה ושעשו בראשונה על ס' מאות ושלקח ב' מאות ושלך לדרטו, הנה מאחר שהיה נתפס היה אמוס ולא היה יכול לקיימה גם הטיד נחמן שהפסדה היתה שגיאה ככתב הון י"ד יוס ואח"כ יקה השלם מאות הוסיס אח"כ בדין נעל ס' מאות הראשונים ואח"כ נאכס מהמיס שהיה ולא עבר בוס על שום דבר ולא היה מחוייב להוית' כתב מחתה ידו לעלמו עם בנו גם הם לא פטעו במה שלא הביאו

קס"ט, ואע"פ דכתבונה הרא"ש ס' ז' עמשה דהלוה נאמן היינו כשאין המלוה מוחזק וכן הוא בעור ס"ם קס"ב, ואף ע"ג דבכמ"ז עמשה דאפילו אין המלוה מוחזק מ"מ אח"כ דהטור ותשובה הרא"ש לא ס"ל כהא עותיה מ"מ אם המלוה מוחזק ליתא מאן דפליגי נהאמן וס"ה כדורו דידן שכבר נכתב שכתב נקרא עומק דהאמן, ועוד דלא הוה ה"ח עולאיר הוסיס בשער דביתר מכה סיוקות או שאר דברים שהיחה חייבת לו ואפילו אם לא היה מוחזק מאחר שיש לו שטר נאמן וכ"כ ב"י בעור יו"ד ס"ם קס"ט. מיהו נראה דשבוטע בעי ואע"ג דכבר כתבתי נהאמן בלא שבוטע מ"מ כאן שבוטע בעי. הנה דכתבונה הרא"ש כלל ס"ג כתב המלוה בעי שבוטע אח"כ דמשכון בידים וא"כ קשה שהוסיסו אהדרי' אלא על כרחק אנו לריבין לחלק בין הלוה מכחישו וטוען כרי דלא ריבין שבוטע ובין אין הלוה מכחישו וכן מחלק שם עוד בוס לענין משכון של כותי ביד ישראל ולכן כאן שהלוה מכחיש המלוה לכן בעי שבוטע וכן משקתה ב"י דריבין שבוטע: סוף דבר אי רואה ששטר הוא על אלה עולאיר יתקיים בנייהס וישבע שמישה שלא היה בו ריבית וזה פטורה היא מכל סיוקות שהולך ליתן לכותים גם סיוקות שהיה לו מאותן אלה עולאיר ושמונה עשר עולאיר, כי משהיה היתה חסוב טרו שלו ולא נתייבנה לו סיוקותיו וכמ"ש הרא"ש פרק זה בורר דאפילו ילוחיו שאומר לו ליתן לב"ד הגדול אינו חייב לשלם לו כל זמן שלא נעשה סרבן ומאחר שאין שמישה מברר עליה שנעשתה סרבנית שפדעון חובה ושכבעה לדון אלהם לו אינה חייבת בסולואוחיו והיוקוחיו כ"ש שעיקר אלו אלה וסובים גם מלה עולאיר שה"כ כוין טלוס על עק חכ וברי היתה לו משכון וכן אינה מחוייבת לו סיוקו שגרמה לו מכאן ואלו. אמנם אם שהגבילה עמו ימים ולא בזהה אם הולך להוית' אינה דבר על זה לשלם למסר"ו ולבוסם (כאשר הוא טוען) והיה לא שלחה שם ולא בזהה כאשר העיד בוסס ור"י לריכס לשלם כמו שפסק מהר"ם והוא במדריכי פרק זה בורר וז"ל. אמנם אם ראוין אמר לשמעון ולך לב"ד הגדול ואמר שחברו ואחי חבוח אחריך לאותו ב"ד הגדול אם יחזור ראוין ויעטון על שמעון ויאמר אני שירתי משתי על שהכחי לב"ד נגדך ולא בזהה ר"מ מחייב לשלם לראובן כל ילוחיו אח"כ שלא נדר לו ולא שייך למומר ראוין לשמעון משעס אני כן דכבר הוס וכמה דברים יש שאין לריבין קנין ע"כ"ל. וא"כ נראה דהוה דקין כאן ריבין לשלם לו הסולואוח שהגיע לו על זה. ונראה דנשבע ונוטל בוס כל מה שישבע שהוית' ברשות כמו שיכתב לקמן כ"ש אם ר"ז ובוסס יועטו מה שהוית' ברשות ושהיה טוענת היתה אנוסה לריכס לבאר מאחר שערס מעידים שלא בזהה לימים מוגבילים, אמנם מה שהוית' שהלוה לה ולבעלה אח"כ יכתב לקמן: ומה טוען שמעון שהיה אנוס בפסרה ומחיל' זו מכה שהחיל ליתן פטורין ולהפסיד המשפט, נראה דבאוחו עיין לא מקרי אנוס מאחר שלא מסר מדעת כ"ש של האוסיסן שטוען לא היה מוכח אלא שהוכרח ליתן פטורים לרובים ושהלה לכבויו בערואות גוימהו זה וזה לא מיקרי אנוס כמו שהארין מהר"ק בזה שורש קפ"ו בני שטוען שנתן לחבירו מפני שגימתו לכבויו בערואות של כוחים און בעענמו ממש ולא מקרי אנוס אף ע"פ שהפסידו דבר שהיה בידו לעשות בו. גם מה שקובל עליה און שאלו של סרבנית אוחו ואלו בני ביתו נראה דפטורה דאע"ג דהריבעה לו אריה עליו ומשמתיין ליה עד דמחלק ליה כדארתיק פרק המקבל (דף ק"ח:) גבי המוכר לכותי אמיר חבירו בו" מ"מ לאחר שהיוק' פטורה כמו שכתבו הרמב"ן והרשב"א ונאר הפוסקים כ"ש שלא גרסו לו היוק' רק שהבנייתו וגזמו ולא גרע מהבנית חבירו דפטור כדליתא פרק החובל (דף ל"א:). וכן מה שקובל על בעלה אביגדור ונחמי שמסרו הוא פטורה בוס דיטלה לוקר לתקוי שדריבין

אח נאמין לדבריו האמתיים שטען שהדוכוס אוהו לפטור
מן החפיסה ונזאחו יוס עלמו בנחה מירל ועשהה ייקול
עליו שלא היה יכול לנאח משם מ"מ כל זמן שלא נפטור
משם לגמרי איכה דבריהם לנאח הדרי צטו, והכי דייק לשון
השבוה ו' דחלה דבר כינא מפני השופט כו' שמעט דוקא
יאל אבל בללו לא וכו' שאין לו שום מצות כצו שהיה
החזיקה אותו בחפיסה רק שבזמן רבני ועליקמאן העירו
ששמעו מן היותהם שאמרו שלא יוכל לישער מן החפיסה אם
לא שיחפשו עם מירל אבל לא אמרו שהם יחפשו עם מירל
שלאח"כ יפטר מן החפיסה וא"כ לא העירו שום עד שהיה
תפוס שלה לחוד מעולם, ומאחר שמתחילה היה תפוס על
דוכוס לחוד נראה דדומה ממש לחבובה מוסר"ם שהבאיה
שנפטור שטעון שמסרו, ולא דמי לחבובה מוסר"ם האחרונים
שכתב שם בסוף ארוחה חבובה שאם שנים מסרו לאחד ואין
לאחד לשלם שחייב השני לשלם הכל וכן כנאן שנתפסו הדוכוס
שחייב היה לשלם כל החיות, ודלתי אז אינו כ"ג. מאחר
שנתפסו הדוכוס בחבובה לחוד וא"כ כבר אי מקלי קלי ביד
הדוכוס וקמאח עמיא עמאח אף לפי דבריו, כ"ג צמס
שהיה טרפתה שלא עשהה כלום בחפיסתו ואין שום עד
שמעיד על ככה שפטורה היא מחבובה וזו בדניי ארס, ויוד
דכחג הרשב"ה בחבובה והביאה ב"י (סי' שפ"ח) על אחד
שנרס חפיסה לחבירו והואל ממון על לו לפטור מן החפיסה
ופטרו מאחר שבשיקר העליטה שמסרו ולא נקי ואף מן
החפיסה יאל אילו הסתמין אין זה אלא נרמא כחוקן כו' ואף
ע"צ דלא משמע מן מדברי מוסר"ם כמדברי ודעשמע מדברי
מסרי"ק סי' קי"א ואדרבא (במסרי"ל סי' פ"ו בחבובותיו
כתב דלי גרס לו חפיסה מקרי מיוק בדיים ומסר פבט
ומטל), מ"מ אין יכול להוילא ממנה נגד דברי הרשב"א ואחר
שיש קאח טובחות שייקר חפיסתו לא היה ממנה וכן נראה
מדברי הערות וכן מדברי המראה שכתב לה מוסר"ר יעקב
אקש"ל ז"ל שאם כתב לה רק לפדות שכתב בו' אבל לא כתב
במראה שהיה עשהה שנתפס אלא שצ"י שלא פדתה שלכן
נמשך חפיסתו לכן לכו"ע פטורה מהחוק זה וכן פסק מסרי"ל
בחבובותיו סי' פ"ו על כינא בזה וע"ש, ואם חתמה בחפיסתו
עתיקה הוא ליתן את הדין, אמנם מה שקולקס פשוטו
שהיה לו עם הדוכוס ליתן לו ה' מאות רייטש ואח"כ כל שנה
מאה ויהא גרמנו לו שצ"י (העול"ר) שנתפסה שסולרן לשלם
ז' מאות עאליר ואח"כ גמר השלמותו חו"כ ב' שנים חס
עשהה לאחר שהחלה בה כד"ר ועליקמאן כמבואר בעדותו,
וכס היה איהה מכתשה שלא עשהה כיה רק עוונת שלא
נחבונה להחזיק אלא עשהה כדי להילל את שלה דהיינו ככתב
שהיה תחת ידו גם עוונתו מי יימר דהנפטר עם הדוכוס
חמילה, בזה לרי"ך דקדוק חס כי נראה ברור שמי שחזק
לחבירו והפסידו לרי"ך לשלם לו הפסדו אע"ג דלא נחבין
בהחזיקו דאדם מועד לעולם ואין חילוק בין מידד לאונס כדאיתא
ב"ב"ק (דף כ"ו) ואע"ג דנחבון להילל את שלו אם מפסידו
ע"י נהיגם ולא היה נחבט כרובן כנ"ש מוסר"ם כסדיא
נחשבה והיה כמדברי פרק גטול' וכן נראה מחבובה הר"ש
שסביא ספור סי' שפ"ח בענין רחל ולאח וכן פסק מסרי"ו
כסדיא סי' קי"א, וכ"כ בחבובה מיימוני סוף ספר מייקין
דכתב שחבובה ממון למכור חבירו חייב לשלם לו, ואע"ג
שחזק את מיד חבירו אין לו דין מסור אע"פ שהפסידו
סרבה היינו דוקא לענין מסור אבל לא לענין השלמותו מה
שהחזיקו דודאי חייב לשלמו, ואע"ג דבמדברי פרק המנוח
משמע דאם אי אפשר להילל את שלו רק ע"י כותים וחיין
פטור נראה דדוקא שהיה אפשר דומיא דסיה לו לשמע ולא
שמעו שחבובה שמיא שם ראייה ממש דלא אי אפשר להמתין כלל
ואי אפשר ליעול רשות מנד' ללא כל כמימה וזרי"ך לשלם
לה הפסדו, ומדע דבארוחה חבובה לא כתב דאם אי אפשר

המנוח אלאו כמו שכתבתי לעיל מהא דהלוט ממנו בישוב
וכו', ולכן נראה דשום אחד מהם לא פשע בזה גם אם פשעו
בזה לא הפסיד שום אחד דבר מאחר שלא קבלו עליהם
בקנין חזק וכל פשרה יוכל לחזור בו כל זמן שלא קיבל עליו
קנין ואי מאוס שקיבל ב' מאות על הכפורה היה השופט
פשע בזה שמתן לו ואף כי לא נראה לבר ישראל שאינו עומד
בדיבורו מ"מ לא הפסיד בזה שום אחד מהן וזכותו גם היא
במה שלא בנחה לייחס הסובלים מאחר שלא נשתעבדו זה
לזה בבאדו זכיות ושלא כאסמכתא וכמו שיכתב לקמן, ואין
לומר כיו הפשרה ביטלה הכתב שהיה לו על אף עאליר דזה
אין, הדא דאם לא היה פשרה רק ליעול ממש מאות
ולהשליט אח"כ השער בכה השלטה הנקובים בשאלה אבל
מבוסס לא מחל על המוסר, ועוד מאחר דנאחם ולא היה
יכול לקיים הפשרה א"כ נחשבה הפשרה מעיקרה, ולכן אין
לדון רק בענין שקובלים זה על זה שאחר מסר חבירו, והנה
נראה דיש לדון דין זה מחבובה מוסר"ם והיה כמדברי פרק
שור בגנה, אחד עשה סעודה והזמין את ראוון, ובני ביתו
דהיינו השרתו נפתלי וכו' עד והכו בעל הסעודה ורן לפני
השכר וקבל על ראוון ובני ביתו והשופט היה חייב לראוון
ו' ליערות ואלא ראוון נפסד שהיה חלפני השופט כי אמרו
עליו שלא פשע אלא בני ביתו פשעו ועליו להישע נגשה לראוון
ערב בהקן עומחוס, ובזו בא שמואל לשופט ואמר שגם
לראוון פשע ובה שמעון עם קרובו בעל הסעודה וגרמו
שהעליל השופט את ראוון ופסד החוב וראוון ענין עליהם
והיה לו עדים וגם שמעון עוונן שוכרי אחד העיר שגם לוי
מסר את ראוון ואין עד בדבר, והשיב ר"ם נראה בענין אה
ידוע שבכך נמסר בעל הסעודה את ראוון והא נפתלי אוכל
לחמו ובשרתו ערב יבוא שמעון לשופט ובזו בא שמעון ומסר
גם הוא כעוקף את המנאף דשמעון פטור מידד דכוס
המרבית בחבילות וכמו טופף קמתו של חבירו כו' עד ה"כ
כבר בני החוק כחוח ממכר מכיון דנפל למכר החפול
פה על אף לגוד לא ליעוד וכו"ם הכל כדלון דידן זה ברור
הוא החוב שהיה לראוון על השופט מופסד היה ושמעון
קימחה עמיא עמא דמקל קלייה כגד המוסר הראשון
ואוקמיכו עליהם ושמעון לאו מידד עבד לענין מטוה
השפסידו, דהיי דבר כינא ראוון מלפני השופט ושמעון גרס
שחחזרו בו יוכל לילד כמה הפסיד בך שכבר מחוייב
לשופט והוארן לכיות ערב עבד בני ביתו וידוע שזוה היה
מוכתב להקן ולמלא חסדו של שופט עבד הטוה שעותו
בני ביתו ומי יודע שמה בלא מקרה שמעון היה מעכב לו
השופט חובו בעלילה בני ביתו אפי' לא היה מעכב את
סלו הלא מקאמו מי יוכל לידע כמה ומספיקא לא תפקין
מטוה משמעון, אמנם לפטור שמעון בלא כלום אי אפשר
כי כגדיל לעשות חוטא ולא לו סניגור לקמיגור סרסור
לפיכיה ענוש יענה בתעניות ובמלקיות או בדידו אם בר
כתי כיה וכו' עד והא חובו שהפסיד שמעון יש לאמדו
כמה כיה שכו' עד כדתיא פ"ק דמכות (דף ג') מעידים
אנו ביהם פלוני עניי' אשתו ונתן לה כתובה וכו' עד
ונמלאו זממין אין אומרים ישלמו כל הכתובה אלא מוכת
הנאה הכתובה וכו', ומכלן נראה דה"ס כדון דידן מאחר
שלא בהפסד בראשונה מחמת מירל אף שהחזיקה אותו אח"כ
החפיסה והרעם לעשות ורואיה לנפשו כדפסק מסרי"ם
בחבובה דלפי"מ מ"מ אינה הייבת בחבובותו נקו מאחר דכבר
היה כהפסד כבר נפל לפה וקאשים ומי יודע אימת היה יכול
להתלב מאחר שכבר היה חייב לזכות אף שלא נתפס משום
דך מ"מ יל שלבסוף חפסו עליו עם תפוס זה והוי דומיא
דעובדא דמסרי"ם דכתב וכו' יודע כמה הפסיד לו וכו' ולא
שיין לבימר כהן נמסר רבני ועוטל מאחר דהמסר בעלמו
לא יוכל לידע מה הפסידו המוסר ולא לישעם על זה כ"ש
כגד יוסכס תכל הסוכים שאין הנמסר נשבע ומטל ואף

שאלות ותשובות הרמ"א פו

מכיו כמ"ש מוכר"ם בחטאות פרק הגזול דאם היה למסור
עד אחד שהולך להשפיע עם המושל חייב לשלמו מדי
דכוס אכסכא דר' אבא (בבא בתרא דף ל"ג) דאמר אין
חטפי כו' וס"ה בבאן דהוי ליה מחוייב שבוטע ואינו יכול
לישבט להכחיש בעד הגזול נאמן עליהם שהשפיע וכו"ש פ"ג
בזמן מעיד כאן ששמע מן היועלים שהמור שעי' (הופלג"ר)
מור הרוכס מפשחו. מיסו דוקא לענין ממונה דרינא הוא
מאחר שאינו יכול ליבצע משלם אבל לא לשבוט מאור דאין
עד אחד נאמן בזה, וחדע דסא כתב הסמדרכי פרק החובל
ראובן שהבא את שמעון שחבר אותו ויש לו עד אחד והכוחים
מעידים עליו יבצע שמעון להכחיש מעד כו' ש"מ דאין עד
אחד נאמן לפסלו לכוזב. ועדות דכוס אינו מעיד עליהם
שעשה (זבולג"ר) ואי משום שטויות מביא עשה
(הופלג"ר) מ"מ אין אדם שמים עלמו רשע ואין אדם נאמן
על עלמו שחבר וכו"ש הסמדרכי בסדיו פרק הגזול כ"ש כאן
שהיא אומרת שגזל מסרה כלום אלא שטויה לטובתה וכו"
סו לה כמזיק בצינע וארץ תלם ואינו נפסל. וג"כ אין למירל
לעשן בזה מי יודע מפשחו ו' ודלמא השר היה מורז בלאו
הכי מ"מ נראה דאין ענינה ענינה דודאי היועלים נאמנים
בזה וכמ"ש מוכר"ם סוף שור שנגח שאם שמעו מפי השופט
או מפי אחרים כמה היה חייב לו פטר נאמנים דבכריות
כל דהו מבזבז ותדע דאי לא חימא הכי איך יכולין העדים
לעולם לידע כמה הפסיד אלא מפי כותים כו', ס"ה בנדה ז'
לכותים נאמנים שהשפיעו עמו בסך הג' והמור בו הרוכס
מכה (זבולג"ר) שלה ולא חיישין דלמא הרוכס היה מורז בו
מפשחו דום לא חיישין כמו שהסא לא חיישין דלמא בלאו
הכי לא היה שטר משלם לו והע"ג דהסא פסק מוכר"ם
לשם החוב בזה היה שוה ואם אין יודעים הנמסר ישבט
ויטול מ"מ בנדה ז' (אם הוא בענין) שאין אלו יכולין לשם
השפיעה של השר א"כ שמועה יבצע כמה שם השפיעה סתיה
ומה שהיוקא אותו ויהר מזה ישבט ויטול כדברי מוכר"ם
(ואם בענין שאנו יכולים לשמוע י' לומר) דדוקא בחטאות
ה"ם הולך הנמסר ליבצע דלמא לא ידעו שחייב לו חוב
אבל בנדה ז' אין דלמא לא ידעו שחייב לו עד שמועה
נראה דב"ד ישמו סיוקו זה וכמו שדרשו אין רואה שמועה ה'
הסיה בין שיהיה ה' במקום רואה אין שבוטע וישמו
הדיינים דסיונו כמסר"ר חייקן וסר"ר זעליקמאן סיוק זה
וכזה תשלם לו. ולא נאמר שמה שהולך לשלם המעוה מיד
הוי כמבטל כיוס' ל' חטורו (דסא לא עיקן רק שהולך
לשלם מה שהיה חייב ואין חילוק רק מ' שגין זמן פשעה
ראשונה לשניים, דום אינו) אלא ב"ד שמין הדיקא וחיבת
לשלם לו כדליתא פ"ק דמכות (דף ד') לענין עדים זממין.
ועוד נראה דלא חיישין כלל דיחזור מפשחו ורואה מסא
דכתב הסמדרכי פרק הגזול לענין מסים על ראובן בבא אלא
השר לאחר שנתפשו סקבל מן המס ובקש לחמול לו חלקו
כו' עד ונראה דאם כבר פשחו סקבל עם השר ושבו ביקש
אחד לפטרו ממלקו סילי לעלמו ופטור אבל אם קודם פשעה
ביקש אחד לפטרו ופטרו חייב לתת מס וכו' הרי קמן דלא
חיישין שיחזור לפטרו ומפשחו. ועוד נראה שמה דלמדיק
פרק הגזול (דף קי"ג) ב"ד רבא בר אבא מאה אבא מאה
מיבצע וכו"מ בברגא דכאי שחא אבל חליק שחא כיון
דאיפייס מלכא לא, ש"מ מאחר דנתפיים סמלך פשע אמת
שוב לא חמריקן דלמא הדר ביה. ואין לומר דשמי דוכוס
זה שהוא פסלן גדול וכמו שטען שמועה בעלמו דילמא סוס
הדר ביה לרוס אין לחוש דהסא כותים אכסים ופסלג"ס
כדלמריקן פרק חזקה בבתיים (דף מ"ט) לענין מוכר מפלגלין
וכולאו ממנו סכוים אפילו בעש"כ אינו חייב בחטויות
(ואפ"ם לא חיישין בזה שמה יחזור מפשחו כמו שהבאר)
וס"ה כאן. ועוד דלמא לא חיישין שיחזור דוכוס עם יועלו
הנפחה דכרי ודלמא דלא שכיחא סיו ודמיה לסא דלמריק

פטור רק כח מעשה בחדש הספקד אלא חטורו לימים כפר
לו ולקח הספקד את שלו בידי כותים ומתוך כך השלילו
את הספקד והספיד הרבה ופסק רבנן דאם אפשר למפקד
להליל את שלו בענין אחר חייב כמו שהיה לו לשמטו ולא
שמטו כו', הרי דלא כבז ל' הפטור רק ל' החיוב להורות
שזה מקרי אפשר דהיה לו ליתול רשות מב"ד וכל זמן שלא
נעל רשות אפשר להליל בענין אחר מקרי, וכן שמועה במדריכי
סוף פ' הגזול במעשה דרבי אפרים ור' יואל שהלך ר' אפרים
בעש"כ לקבול על ר' יואל להכריחו שיליית לו דין ישראל
ופסק מאחר דלא נעל רשות עקהלות חייב לו הפסדו
דמטעמא הסא וכמו שהסא בחטאות הר"א"ם והביאו הטור
סימן כ"ו שהחייב על מי שיקבל עלו חטורו לפני דייני כותים
אע"פ שמועה כדי להליל את שלו. ועוד דלפי למ"ד דאין לו
דין מסור בסוף בעש"כ היינו דוקא מטעם דלא מחטין
לסיוק ולא עשה אלא להליל את שלו אלא שהשר השלילו עליו
אח"כ אבל במקום שהישראל ענינו הפסידו פשיטא שחייב
לשלם לו וכמטע נראה דיש לו דין מסור דהוא סוונתו לסיוק
כמו בנדה ז' שכתב (זבולג"ר) להסיר המעוה לפני המשפט
גם שיקח הרוכס את שלו בראשונה ובזו לא סיהם מלמא
את שלה וכוונתה לסיוק ופשיטא דחייבת לשלם מאחר שהיה
יכולה להליל את שלה בענין אחר, ועוד דפשיטא הוא חף
ע"ג דפטורה סיה ממה שגרמה לו סיוק מ"מ אותה דבר
שהביא כבעש"כ לר"ך להחזיר. ורואה מסא דליתא (פ' הגזול
דף קי"ו) גבי הסיי שחא דהו מנלו עליה בי חרי קס חר
מיניחו ומסריה כו' אחר אביי וכול לומר אלא כי מסרי דודי
ונכרי א"ל רבא וכל כמניה אלא אחר דבא משמחין ליה
עד דמייחי ליה וקאי בידי כדליתא פרק הגזול. הנה מבאר
לדלו כל כתייבי לומר דידן ס"ה כאן שחבר המעוה
ביר הרוכס ע"י (זבולג"ר) משרה ופשיטא דלא כל כמניה
לומר ומשמחין לה עד דמייחי אלו המעוה שהולך ליתן
ליתן לדוכוס וקיימי עליה בדיני וכמו שכתב ר' אליעזר מגול"א
בעלמו בהשגה דהע"ג דאין לו דין מסור מ"מ אם יש
עדים שחקי ע"י כותים לאו כל כמניה וארץ להשיב דהבר
מן הכותי ה"ם כאן לריכא להחזיר אלו המעוה שהולך לתת
לדוכוס ולמיקא עליה בדיני. ולכן פשיטא לריכא להחזיר אלו
המעוה ולשלם לכמר שמועה מה שהיה חייבת לו וזה סיוק
עליה סהרי ולא יכולה למטען שהכותים להליל את שלה אף
אם יאמרו אחיה שמועה מזהו זה אפי' הוי לריכא לשלם
לו הפסידו כמו שהבאר דאין כאן מינו עמו שגידה מסרה
שהרי כבר תבאר לעיל שחייבת לו אף עולג"ר הבעשה
העש"כ גם מאה עולג"ר לפני שמועה דק"ק פראג א"כ אין
כאן שום מנו לעשן נגד המעוה ולכן לריכא לשלם חזק זה
לכמר שמועה אפי' לדברי ר' אליעזר מגול"א ותכל שכן
לחלקים עליו. ומ"ש מוכר"ם מירבזוקא א' דרך בלוחה טעור
שסיודים מעבדין חטריקן ע"י כותים כי אין שם ב"ד פטור
נראה דסיינו עיכוב ועיקול בעלמא אבל להיוקו בידי כותים
ללא צורך לאו כל כמניה ואינו נאמן לומר להליל שלי כוונתי
דחל"כ לא שבתק חיי לכל בריה וכל העולם יעשוני הוי. ומה
שטוענת סר"ר זעליקמאן ט"ס לה (זבולג"ר) אין זו ענינה,
מא דהוא סהרי דבגר אחרתה מעיד דמכותי שמיחה
בה ועוד דלאו כל כמניה כמ"ש מסר"ק שורש א' דאף ב"ד
אין יכול לומר ליתך בעש"כ כל זמן שאין כהנבע סרבן כ"ש
שהין סיכולת ביר ב"ד לזווח לאחד למאור חטורו והכח אף
מרת מירל אינה עוונת שמועה סיה סרבן לדון עמה בדין
ישראל כי כל עטוניהם אינו רק סיהו לא סרבן בדי' אלא
אינה אומרת שהוא סרבן בדי' אחר שהסרה בו כ"ש סר"ר
זעליקמאן אינו ב"ד ולא היה לו כח זה להרשות לדון בידי
עש"כ. ומעשה נראה דמחוייבת לשלם לשמועה סיוק זה. ומה
שטוענה מי יודע אם סיה לו פשעה עם הרוכס נראה מאחר
ד' זעליקמאן מעיד בזה (אש"ג דליו אלא עד אחד מ"מ

בצ"ק (דף פ"ז) הכסף קמחו של חבירו לגבי דליקה דאם לא היה מגיע שם טלח ברוח שאינה תלויה דהייב וכן אמרי' לעיני המדבב בחבילות (ב"ק דף י'), וה"ש כגון. כ"ש שהיה עופנתו לסדוכם הוא תמתי ואילו עשה עמו פשרה לא היה חוזר בדבריו ומאחר שנמאל ששש עמו פשרה א"כ חזר תמה דברים וזריכה לשלם דמיא דאומר לא ליתי שלא יוכל ולמר אח"כ לא פרעתי: ס"ך דבר איני רואה שמהוייבה לשלם מה שצויקו אותו בזה, ומה שטוענת שגם שפטיה כתב עליה (זופלתי"ר) ומסרה לדוכוס הלא אף אם האמת אהה אין צו כלום מאחר שלא הויקה במחירתו לא גרם לה הויק והיא גרמה לו הויק לאחר שפטרנו ממחירתו שפיטא שחיבת כמ"ש מוכר"ם בהדיא בחטבות דר' אפרים ור' יוחל והיא במדרי סוף הגהלו ובחטבות מיימניו סוף ספר נזיקין כ"ש שאין לשום אחד על חבירו רק שכל אחד עושן על חבירו שמכרו ושלקר בעש"ו ולכן אין לדון רק על הסיקוה שנתבררו בעדים. גם מה שטוענת שר' זעליקמאן ובוים נוגעים בעדות עליה והביאה ראיה, ואי מביאה ראיה פטורה מהויקות אלו כל (זופלתי"ר) אמנם זריכה להדיא רחיה שעדין נוגעים בדבריו כי אין אנו זריכים בעדות ממון מחילתו וסופו בשטרות כדלחיא פרק חזקה הבאים (דף מ"ג) ואף פ"ס שפטיד בום שהוא וסר"ו זעלקמאן נעשים ערבים בשביל שמעיה והוא אינו כומר רק אומר שמסולקים מן הפרכות רחיה לרין לברר עד שסם מסולקים מאחר שאין לו מינו לומר דלא נהגונו מאחר דליכה עד לאחד כמו שנחבאר, מכל מקום נראה דאם לא יוכל לברר ויש לו נכסים כ"כ שהערבים בטוחים שישלם כשרים להסיד כדלחיא בהדיא פרק חזקה הבאים (דף מ"ו) דאם אית מקום לערב ולמלא לגבות נאמנים להסיד ללווה אפילו אם היו ערבים קבלנים שאין נאמן להסיד מ"מ כתב ניימקוי יוסף דאם יש לו נכסים עדויה ובינויות ויבדויה (נאמן וס"ה) כאן דעיקר החיובא הוי מבזה אם הערבים המה בטוחים שיסתלמו בזמן נאמנים, ונראה דאף אם עשיו אינם בטוחים אם יוכל להכבתיחן בבטחון גמור עדותן קיימת ומכ"ס סר"ד יונה לעיני שוכר דנהמיין להסיד למסכיר מהאי עעמא כמ"ש בשמו העור כי ל"ז, ומה שטענת שפרי"ו נוגע בעדות מאחר שקיבל שטר משמיע על הפטרה נראה דאילו כדום דמשום זה אינו נפסל שכבר נעשה הפטרה ביניכם ונחלקו שכוו ועוד דלא גרע ממורכב בשטר קאבו כמבואר בדברי מהר"א ורמב"ן, ונראה דאף אם לא היה כאן עדות כלל על (זופלתי"ר) ועל שנחפז על הסדוים מ"מ היה שמעיה נאמן על כל מה שמוחקו בו שפטיהדמו מאחר שבעדים על ששעה זופלתי"ר ואע"ג דלדברי ר"י והרא"ש ומוהר"ם בחטבות המדרי ס"ל דאפילו אם המוכר מורה שפטרין אין כומסר נשבע וטובל מ"מ נראה מאחר שמעיה הוא מוחזק נשבע וטובל כמו שכח הרמב"ם פ"ה מהלכות חובל ומזיק ואע"ג דהרא"ש כתב (סוף פרק הובב) דכל ספיקא דרינא לא מהי ביה תפיכה וכאן ג"כ הוא ספיקא דרינא דנשאר בתיקו אם עשו חקנה בגל במסור וכמו שכח סבור הו' שפ"ח מ"מ נראה דכאן אין מויליין נגד דעת הרמב"ם דהא כה"י פ"ק דמילא כתב בדברי הרמב"ם וכן המדרי פרק ב' דכחונות ונכונות ומדרי דב"ט וכן נראה שמקת מהר"א פ"ה ב"ה ס"י ש"כ ומסרי"ק שורש קס"א, גם מה שקובלת עליו שהויק אה בנה שפיקל מתוחו אינה בעל דברים ידיה אם הויק אה בנה יקבול עליו אף שאינו נראה הויק כ"כ שפיקל מעותיו ח' ימים גם שהוא מתרין יספ שפטה זה לירד לדון ישראל אף כי רהמנא לבא בעי יודע אם נעלה לא לעקלקלותו מאד איו במחוייב דין זה כי וכו' מעשים בכל יום שמעקלים מעות של דין ישראל. ועל הטענה האחרונה שעבר חוק במפילין והלכה בעש"כ ועברה הסבירות נראה דהרעב לשטום מאד ורחייה לעולם שעבר על מה ששיעבדה את

עלמה כח"ח ובש"ד. אמנם לעיני דינא מר שמעיה נראה דלא אבדה משום זה וזכור ואל"ג דהתראה שביניה מק"ק פוזא אינה הלום ואדרבה היא נגדו דברי פרע התראה שהתראה לפינוי היא אחר הפרע שעבר על מה שנתקשרה ואדרבה מזה נראה שששע (בזופלתי"ר) שששעה והויקה בו שמעיה ה"ל כאשר לקחה התראה באחרונה ולא עשה כן בראשונה. מ"מ לעיני דינא נראה דלא אבדה משום זה זכיוותיה, דהא דהא לאחר התראה השלישית ששעה לה סר"ר זעליקמאן חזרה בה והתירה מה שאסרה פ"ו ע"כ ואע"ג דעברה ב' התראות הראשונות מדעשה לה השלישית והשנייה בה נראה דיותר לה סר"ר על הראשונות וכאן היה לו כח בבלל כמו שמשמע משטר פטרונו שאין ששיעבוד דהא דין אסמכתא ואין להידין בדבר מאחר שחין נפקותא בדבר, וזהו גם הטעם שלא אבדה זכיוותיה בפרע על מה שעבדה עעמתיים יום או יומים דודאי לא היתה כוונתה על כך עמתיים לאבד משום זה זכיוותיה והיו אסמכתא גמורה דלא קימא חס פשוט. ותו כי איני רואה בשום כתב ששעבדה עמאם בחיבור זכיוותיה, כי בשטר הראשון עשאו בנייהס סר"ר וסר"ן לא שעבדה עמלה עד כי דברים המוכרים בחיבור שטר ואותן הדברים כבר נתקיימו וכן ובשטר ששעה בנייהס סר"ר לא שעבדה עמלה איבוד זכיוותיה כלל רק בקום חמשים עאליר לנדקס ובח"ח ובש"ד ולא עברה יחבשו הנכאים דק"ק פראג הקנס וסדיינים יחבשו סדייו ואין לנו עסק בזה. וע"ז המשכונות ששמעיה לאמן ליטעט על מה שמתח ידו ולומר שהפטר לא נעשה על זה, ועוד דברי אלו לא חייבוו מרת מירל מתמת שום פשרה רק מה שנתחייבה לו בדברו דהיינו אותן אלף עאליר שהודית הוא עם בעלם לפי המשפט גם כי לא נזכרו המשכונות בשטר פשרה ולכן שמעיה אין לרין לפשרה מן כ"ה עאליר של מדרי למח מאחר שלא נזכרו בפשרה גם מעמים ה"ל (שהודית לו בזלף עאליר). ועוד מ"א עאליר לפי השמשים ועוד דהויקות שששעה לו ע"י (זופלתי"ר) האחרונה פ"פ שומה דייני ק"ק פראג הרי כל אלו החיובות הם בלא המשכונות ולכן צריכה לפדות המשכונות. אמנם דין הסולואות וזכירותו שטוען שמעיה מה שטוען ששלוס א"ח"כ הוא נאמן בשבועות כל זמן שהוא מוחזק וכבר נחבאר לעיל עד איכן הוא מוחזק לדעתו דהיינו עד כל המעשה המוחזים בידו גם הני המעות המוחזים ביד שליט ועל מה שאין זום מספיק היא נאמנת בשבועתה אפינס הסולואות ושכר עתה יש לבררו מהא דאמרי' פרק חזקה הבאים (דף מ"ב: כ) שותף כווד בראש דמי וטובל בזה שחיה עשויה ליטעט כעשויה ליטעט וכו' וכן כתב הרמב"ם פ"ו מהלכות גזילה ואבירה דידו על הטלוינס אם השבח יתר על הסולואה וכו' וכן כתב סבור (סי' קע"ח) חס לשונו. שותף שנכנס לשדה המשוחפת ועבדה חשוב כווד בראש וטובל דין אריסי סעיר אפילו בקמה העומדת לקטר אפילו בשדה שאינה עשויה ליטעט ונראה דה"ה אם מתחיל בלא רשות בדבר המטלבל המשוחף עכ"ל. וה"כ נדון זה שסיס לפמעיה חלק בשטר שחיה ממושכן בידו והוליא עליו הסולואה א"כ היה שותף בדבר שמין לו כאשר אריסי סעיר ורחי' לפי דברי נמוקי יוסף שכח פרק חזקה הבאים דלא הוא כווד בראש לגמרי דלמי טועל סולא אלא כשיעור שנחא, וכן נראה מדברי מוכר"ם פרק בגול נהרל בחטובת שחיה ראונו ושמעין בוטפיש נבטעין וכו' מ"מ הכא טובל הסולואותיו שהוליא על המשפט לפי דבריו שטען שאילו לא הוליא היה המשפט נפסד וכל אותן הסולואות שהוליא שלא לספידו המשפט זריכה לשלם ורחי' לא היה שותף בזה והוליא הסולואות על נכסי חבירו חייב לשלם מה שהוליא כמו בשדה העומדת ליטעט דשמין כמס אדם רואה ליתן וכו' ובמ"ס הסגיד משה (פ"ו מהלכות גזילה) שכן דעת הרמב"ם והרשב"א והרמב"ן ושכן עיקר. ואפילו לדברי הרא"ש ור"י והאחרונים דלא

שאלות ותשובות הרמ"א פו

דלא ס"ל הכי מ"מ נדון דידן דודאי טוס מיחא לה כמה טעמא
 שלא עבדו המעשט שמין לה ומשלגת מה טעמיה וכו' בהשבות
 בר שטח ס' תקט"ו דרוקא שדה דיש שורשין אוסה ולכן יוכל
 למימר לא מיחא ליה אבל ברבר שיחא ליה כמו כרס ודאי שמין
 וכו'. ועוד יש לסביא ראייה מהא דלמריין פ' הגזל ומאכיל
 (דף קט"ו:) לעינן שטף הכהר את חמורו ושל חבירו והיחא את
 שלו והאילו את חבירו אם לא היה הבגלים שם דלא היה יכול
 להתנות שריף לשלם לו את שלו. וה"ה כאן לדרך לשלם לו כל
 מה שהוליא או הפסיד לפי שזמנת ב"ד בשעת שנסע לויטכורג
 מחמת המשפט נס מה שלקח אביגדור בעלה על סוסיו ללורך
 המשפט וכו' לפי מ"מ הר"ן פרק שני דייני גזירות דהשטח
 עובד לחבירו אין אוגרים שבהמה עשה לו אלא לריך לשלם
 לו שכרו. מיטו דוקא חוקן הולאות והועיל לה בזה שאלום לא
 הוליאם היה המשפט נפסד ענון ההולאה שהולך להוליא
 כשנסע לויטכורג וכן שהולך בעלה שיהיה לו ככה למקום
 המשפט אבל מה שנסע הוא בראשונה והולך לחזור לאחריו
 מזה פטורה דה"ל כירד להוליא ולא הוליא דלן לו רק שכרו
 הראוי לו. ואין להקשות מהא דלמ"מ בשם ר"י מפורש בגמ"ס
 אלפס על מי שזוהא להוליא ספריו והאילו ג"כ ספרי חבירו
 לריך להוליא ממון מפני ההולאה שמה אין לריך ליתן חסילו
 שכן ערמו דהא הכא חסיון להוליא את שלו ומשמיה הוא
 דרחימו על חבירו וכו'. נראה דהיינו דוקא דלא הולך להסבות
 הולאות בשביל חבירו אבל אם הולך להסבות ודאי נוטל
 מה שהוליא. וכן משמע מהשבות מהר"ם פדו"א ס' ס"ג והכא
 הולך להסבות שכן דהא ודאי היה יכול למשכן כהכח בעד
 מה שהוליא עליו או הכעל דבר עמנו היה נותן לו את שלו
 א"כ ההולאה היחה ג"כ בשבילה ועוד דכבר נחבאר דשותף
 סוי כוורד ברשות ואית ליה שיעור שבחא. ועוד דהתם לא
 קאמר אלא במקום דחיבא למימר משמיח הוא דרחימו עליה
 דהיינו דלא נחבון מעיקרא רק על שלו ויולל חבירו עמו
 אבל נדון דידן דאי אפשר להוליא את בלא זה ודאי ההולאה
 לאמנע דלמריין (ב"ק דף ק"י) שיירא שכולנת במדבר
 ועמד עליה גיים והאילו סליל לנאמנע ונטל הולאות
 בראשונה וכן שומר שכר שהוליא ברובים ובמקלות דנוטל
 ההולאה מבעלים כמו שפסק הר"ם במועיא (פרק פסועלים)
 א"כ דהוליא את שלו דל"כ נלקח מד"ם שהוא יתן ההולאה
 ויוליא את של חבירו וכל זה פשוט כ"מ לפי מה שטעון הוא
 שנתנה לו כח בלישפוק שאם לא תבא יתא לו כח לשפוק
 המשפט או היו שולחם דבר המשפט ועשבו ונוטל מה
 שהוליא כמ"מ מהר"ק בתשובותיו ס' יו"ד ולכן אם מראה
 מן הטע"כ שנתנה לו כח לפניהם אז הוא ודאי בשולחם
 ושכעט כמה הוליא ונוטל וכו' אם יש לו עד על זה מר'
 זעליקתאין. אמנם לריך דקדוק שהיה עוונת שלא הולרסה
 להא מנאר שחמין היה שם עם כחה גם סוי לה מלייגם
 ששמרו המשפט ושלא הועיל לה בזה שום דבר ופשיעא שעל
 מה שהוא מוחזק הוא לאמן בשבועה ומה שאינו מוחזק
 לריכה היא לישבע על כל פנים שנתנה כוח לאחמן ושלא
 הועיל לה בהולאותיו כלום וזו חוניה יכולה לישבע כי לא
 היחה שם והוליא נחמן לא עשה שליחותה וכן המלייגם
 ולכן היורה נשבע כמה הוליא ונוטל דמאחר שירד ברשות
 נשבע ונוטל כמו שפסק הרמ"ם פ"י דהלכות גזילה ואבירה
 לעינן היורה נחמן שיהי חבירו ברשות וכמ"ם רבי המנאל
 והוא במדריכי ביהוה האשה שפגלו דכל ביהוה ידע והאי לא
 ידע נשבע האי דידע וכו' בשבועה שנתנה. והא נחמן
 מעיד שהיה שם בכחה ושלא הולך שמעיה להוליא כלום
 לריכה ונראה דפטורה הוא אף מן השבועה דהרי יש לה
 עד אחר הפוסקים מן השבועה מיכה נראה דכל זה לא חייבי
 אלא בדיעבד שסועיל לחבירו ענון שנתנה קרי שלו אבל
 אם לא ידוע שסועיל אינו נחמן לעמוד שם ברשות או
 שסועיל לו דילמא משקר בכולו דל"כ לא שבתין חיי לכל

בריה דכל אחר ואחר שירד ברשות וההוליא הולאות וכו',
 וכן כתב המדריכי בהריה פירא האשה שפגלו שחמין שם
 המוליא הולאות על נכסי אשה נשבע ונוטל ומשמע שם דהא
 האשה מנאחזו אינו נשבע ונוטל כ"מ במקום שאומרת דלמא
 לא הוליא כלום ונשקר בבילו והיו דומיא דלמא אינו יודע
 אם אי חייב לך דפטור מלשלם. על כן נראה דעל שמעיה
 להסביא ראייה על זה דהוליא הולאות עליה ועל המשפט ובלא
 זה נראה דאינו נחמן כלל. ומיכה אם מברר זה ע"י עש"כ
 ל"ל דסגי בהכי מאחר דכבר נחבאר לעיל דלא חיישין דיעידו
 שקר כ"מ אם יבדק זה ע"י עדים או נשבע כמה הוליא
 ונוטל ואם לא יוכל לבדד לריכה סויה לקבל עליה בשבועה
 עם נגלוג דביים אחרים שישבע עליה שאלוה יודעת שום
 דבר שהוליא לריכה: ומה שטעון עליה מדרה לו מזה שאלום
 אדומים שישתדל לה הקומי"אין, נראה דין זה פשוט מהא
 דלמריין פרק הגזל (דף ק"ו:) עול דייג והעבירי אין לו
 אלא שכרו. היה לייד ואמר לו בטל ממלודתך והעבירי
 לריך ליתן לו כל שכרו ולא מנביא לדברי הר"ם פ' מוצא
 חליט דפירותא הא דלן לו אלא שכרו היינו דוקא היחא
 ששאל דבר גדול במה שאין רגילים ליתן לו הרבה אבל אם
 שאל דבר שבדיעבד רגילים ליתן בו דבר גדול אינו יכול לומר משפט
 הייתי כך וכך כהבו שם החסום וכן הוא במדריכי פרק הגזל
 ובגמ"ס מ"מיומי פ"ד דהלכות גזילה דפשיעא שחייבה לשלם
 לו הכל מאחר שרגילים ליתן להשתדל הרבה וכמו שפסק
 מטעם זה רבינו שמחה לשלם לעינן שכן שדכות כל מן
 שרד לו כ"מ לעינן שדלנות שהוא חמור יותר ורגילות ליתן
 בו יותר משדכות דלן הכל קרובים לנכות להשתדל ולכן
 פשיעא חייבה את נדרה לו חסילו לדברי מוה"רם דחולק
 לעינן שכר שרגילים ליתן להשתדל הרבה כ"מ בתשובותיו כלל
 ק"ם ס' ח' מ"מ נדון דידן לריכה לשלם לו מדי דהוה
 אלייד שבעל ממלודתו וכו' דהא מי שמועב וסוף למרחקים
 מבינו אין לך מפסיד גדול מזה וכו' למה שכתב הרשב"א
 בתשובותיו דאם הקדים לו שכרו אינו יכול להוליא מידו
 וכן הוא במדריכי פרק הולך אבל נדון דידן שהיה לו משכון
 בידי כקדמים לו שכרו דמי חייבת לו אם נדרה לו ולכן
 דינו הוא בזה כמו בענין ההולאה שאם הוא עדיין מוחזק
 הוא ינשבע שדרה לו ונוטל ואם לא יהיה מוחזק לריכה היא
 לישבע שלא נדרה לו בזה ופטורה בשבועתה. ומה שטען
 שהוליא לבעלם כל מה שלא היה לורך המשפט פשיעא שהיא
 פטורה כ"מ במה שפירש בעלה כ"מ שבועת דהא ק"ל כהן
 (כתובות דף ק"ז:) בעמד אחד ופירש את האשה דהינה
 מעשית על קנן סבין ואפי' אם לותה ואכלה שחייב לדעת
 הר"ם פרק שני דייני גזירות מ"מ אם בא הכעל נחמן
 לומר כחתייה לה מוונת כ"מ שאין האשה חייבת לשלם בשביל
 בעלה ואע"פ שזוהו טעון שהיה מחוייבת לפנות את אה
 כבר נחבאר שאין אוסה ענינה כלום דמ"מ הוא לאו בעל
 דברים ידע. אמנם אם ענין המשפט תלה בכך משום שהבעל
 היה לו כחה ולולוי כך היה המשפט נפסד דיו קרין ההולאות
 נאחר נחבאר לעיל. ומה שכתב שהולך לשלם בידה
 שפירות כמות ובחריה שדרה, נראה דפטורה אלא לא לותה
 לו לשלם דהוי כפורע חוב של חבירו דפטור כמ"ם הר"י
 פרק נהרא דכתובות ונדדים פרק אין בין המודר (דף ל"ג)
 וכן מסקינא המדריכי פרק הכונס ופרק הגזל בחלה. וכן
 דעת רש"י ורמב"ם פרק כ"ו מהלכות מלוה ולוה. ונראה
 דהכי ק"ל להכחיל ולא כר"ם דכ"מ דהייב ודלא כמהר"י
 בתשובתו דמשמע דכ"מ כר"ם. אמנם אם שמעיה טוען שהולך
 לשלם בעד מה שמוס הויה בידי אהכח שלם ואדעתא דכח
 אחא עליה ומשום זה הולך לזה ולשלם לבופת מה שדרה
 לו משום שהדין נראה לחייבה דהא לא מקרי פורע חוב של
 חבירו כמ"ם מהר"י על אחר שפרע משום חבירו חוב
 שהיה של חבירו בידי. וכמה כתב המדריכי בגמ"ס דב"ב על
 רלוקן

ישבע שגדור לו מאה וזכוריה אדומים צביל שחולד לה
 הקומיטיון גם יוכל לישבע על האלמנה שהולך להוליא
 מחמת המשפט גם מה שהוליא לנזם ולר"מ שזאו על ימים
 המוגלים וביא לא נחתה גם שהולך במלם על כוסיו
 לוויטנבורג. אך ממה שהכלו לבעלה פטורה אם לא שהולך
 לישום ג"כ לאורך המשפט ואז ישבע ג"כ ע"ז, אמנם מה
 שהולך לפצוע בשבילו לא יוכל להשוב אם לא שהולך לדעו
 בשביל שעכבוהו מחמת ששים הכחב עליו בידו כל ה"ל
 יוכל להשוב ולישבע על כולו או על מקצתו כדי להחזיק מה
 שהוא בחקתו. והשליש שמונה חתם ידו אלו כג' מאות יתן
 חצייתן הח"י לשמיעה והח"י למירל ושמיים פטור מ"ב מאות
 שקבל הכוונה גם מכל מה שקיבל כבר לאחר שהשבע כ"ל,
 ואם לא יגיע עם שחתת ידו שמיים ובחקתו לכן חיקתו וכן
 ע"י זופלגור או מה שהוליא כ"ל אזי מירל השבע על מה
 שפוסד מדברים ה"ל כדי לפטור עלמה המשמיע ולא
 תלמדך לשלם לו הסמור. וכדי שלא לכוול לירי שבועה הוא
 ידאו הדיינים דק"ק פראג שלא ישבעו להכתים זה את זה
 אם הוא בנאשנות וכל אחד שמיים ובחקתו לכן חיקתו והאחר
 על הדברים האחרים כדי להחזיק כל אחד מה שהוא בחקתו
 ואם אי אפשר יכול אחד מהן לישבע להכתים חבירו ולהחזיק
 מה שהוא בחקתו. ודוקא בדברים ה"ל אבל מה שגמרו זה
 לזם היוקות דברים אחרים סן מחמת הספיכה ששים שמיים
 חיים או שאר היוקות שביע לו נכרשות וכן היוקות
 שביע מחמת שלא הרהר כהנה למשפט פטור עליהם ואין
 יכולים לטעון מזה אפי' להחזיק מה שחתם ידוהם ושמיים
 פטור מלפטור מדברי כסן מחמת הכ"ה עולגור שכתבה
 אורו מאחר שאינו מחזר בשורה. כל זה רדין הגראה א"כ
 הוא שפ"ר זעליקמאן וזכור נוגעים בעדות וסע ערבים
 בעד שמיים כלשר העיד כזום בעלמו אמנם אם יוכל שמיים
 לברר שהם מסולקים מן הערבות או שיוכל לסבטתן בעטמון
 גמור שלא יסיה להם שום חק מוז הערבות ושהוא יפטר
 מן הערבות ואז נאמנים על כל מה שהעידו ובלגד שיחזרו
 ויעידו לאחר שחלקו. וכן כתב ריב"ש וכו' (בח"מ סי'
 כ"ח) כגס ר' מנחם הלרין לטעון לא העיד עדות שלא בפניו
 דיכול לח"כ לחזור ולהעיד בפניו דהיינו ששטם מפי היועלמי
 שהיה לשמיים פשרה גמורה עם הדוכוס דהיינו חמט מאוה
 ריינש והסמחר על ענה ועפי' זופלגור של מירל חרז בו
 הדוכוס ולכן לריכה לשלם מכיסה לשמיים כל היוקותיו
 שהגיעו לו מזה וב"ד דק"ק פראג יסומו סיוק ע"ז זה וזה
 לריכה הוא לשלם לו ואז שמיים אינו צריך לישבע על כל
 הדברים ה"ל רק שבתאון י"א מאוה עולגור אשר חייבה לו
 אין כסן ריינים ואח"כ יסומו סיוק זופלגור אם הוא יותר
 ממה שנתהר חתה ידו על ה"א מאוה עולגור אזי לריכה
 לשלם מכיסה ועל דברים האחרים השבע היא על כולן או
 השלם לו חוץ מאותן הולאות שהולך להוליא על שני ימים
 הראשונים שגבלו ולא נחתה שהעידו על זה ר"ז וזכום ולכן
 גם אותן הולאות לריכה לשלם אם ר"ז וזכום אינם נוגעים
 בעדות כ"ל. ואם הוא פחות ממה שחתה ידו ישבע שמיים
 על דברים אחרים ה"ל כדי להחזיק מה שחתה ידו והוא
 השבע על האחרים ומרת מירל תבקש מחילת שמיים ואח"כ
 גם הוא ממנס כדי ששלוס יסיה מתוך ביניים והעושים
 שראויים ששים לפועם על שהלכו בעש"ט וטעברה מירל על
 הכחב שעבו בנחרונה ביניים ועגרה על הסחרה של ר"מ
 הפטור שביינים הכל יסיה ביניים יסומו עליהם דייני פראג
 וזוה שלום על דייני ישראל ומקבלים דברים. ולאם ה"א
 איסרלש מקראקא אשר משיב מפני הכבוד שלא לסביב פריהם
 ריקס ותליהם שייכים כי לרון דבר זה ולכן לא רציני לברר
 וככתבי ה"ל, ושלוס חנימות :

ראובן שזאו אחסיה עליו ליקח משכנו של שמעון ולקחו
 משכן של ראובן דיוכל לנכב משכנו של שמעון בעד
 משכן שלו מאחר דארעמח ידיה קאתו ואפי"ו לדברי
 בית יוסף שכתב בנחשן משפט כוף כימן קכ"ו השוכס וז
 דאין דברי השוכס וז נראים י"ל היינו דוקא שלקחו משכן
 ראובן אבל אם נתן להם משכן שמתן פשיטא דפטור מאחר
 דמטיקרא דרעמח דמשכון אהו כמו שכתבו המדריי ואלר"י
 ונ"י כדריא פרק הנוול, כ"ט אם יסיה חייבה לבופט מחמת
 שחריס והולך לשלם שחייבה ולכן כל זמן ששמיים מוחזק
 דאמן בשבועתו ואם אינו עתוק ויכול להרשות שהולך
 לפצוע בעדה מכה שכתבוהו מחמת הכחב שלם ששים בידו
 חייבה לשלם ולא יוכל לברר ראה על ז אינו נשבע
 וטעם כזה ובאחר שלם שלם בנשנות אף אם שילם בשבילה
 מידי דהוא אבל פורע חוב של חבירו. ומעתה אין להאריך
 בענין הכתבים ועדות שהיינו והאריטו מאחר שאין נפקותא
 כסן אלא כמותן שהעליתי על ספר כ"ל ובפרט בכתיבי
 גלחום שהיינו זה על זה דמי יודע מי כתבן מאחר שאין
 אחד מסן מקייים כהפך ואף כי אין נפקותא כ"כ כסן אלא
 כדרך שכתבהר לעיל. ומע שהיא פועמת על שמיים שהניד
 עדות על קהל פראג אין נכסל משום זה כדאמרינן פ' הנוול
 (דף קס"ו) הכי מאל דיע ססודתא על חבירו וכו' עד
 שמתדיין לוי וכחב שם המדריי דוקא שמתדיין אבל אינו
 חייב לשלם דיוכל לומר אמת שהעדיי וכ"ט שאינו נכסל משום
 כך אף אם סיה אמנה כ"ט שלא הראתה עדות על זה ואף
 כי היא ראויה לעונש אם דברה עליו דברים שאינם יכולה
 לברר כזה ובשאר דברים וכן כגס שריבר הוא עליה מ"מ
 כבר ככתבי שאין דעתי לרון אלא בדברים הנוגעים בדניי
 תמוזת אבל העושים שמתחייבו זה נגד זה אמיל על כ"ד
 שלם שיעשו כל אחד לפי מה שיהיה ביניים וכן שהלכו
 בערכאות ומסרו זה את זה להפסוד ושאר דברים שעשו זה
 לזה שלא כדא מאחר שאינם נוגעים בדברי ריבוח המתמן גם
 אין עדות ברור עליהם דבר זה ולכן יניח דברים אלו על
 סב"ד שכן"ק פראג המתולע לשיינס דהיינו מהר"ר אייזיק
 ור"א אשר קבלו עטוריהם א"כ רגאה דמונשים הם לשיינס
 וכן חניי כהשוכס והסר"ס שהכתבי לעיל בענין בעל הסעודה
 שמכר את חבירו שסבו אורו שלא פסק על העושהו. וכן
 בעמשה רבי יואל ורבי אפרים פרק הנוול וכן חניי בהשוכס
 מהר"ל סי' פ"ו ואזי אמשיך עלמי בזו אחר רבוחיו ו"ל והוא
 מן הראוי על של העושהו ו"ל אפטר לרון כ"כ כי אם ברלות
 עיניו. אמנם רמ"מ מרת מירל תבקש מחילה משמיים
 כאשר פסק מהר"ל בהשוכסו סי' פ"ו על כיוולא בזה
 ואח"כ יבקש שמיים מחילה מן מירל ג"כ כדי שאחר שיקבלו
 עליהם הדין יסיה שלום מתוך ביניים. הכלל העולה מכל
 דבריהם הארוכים ומן הפסק הגראה לי ע"ז כי שמיים
 עתוק כג' מאוה שקבל לביימי"ק עוד י"ב מאוה עולגור עוד
 ב' כמות שהלו לו מן ס' מאוה וחצי עד שלא נשאר מונה
 רק ג' מאוה וחצי ואתו הסמור ג"כ בחקתו של שמיים
 והחצי שהי הוא בחקתו ועל כל המשכנות אשר הם ביד
 שמיים הוא מוחזק כסן גבל על מה שבחוקתו הוא נתמן
 כמה שפוטן שבוטתו וכל מה שהוא בחוקתה היא לחמתה
 בשבטתה וזכס שמיים ישבע שבאורו אף עולגור שכתבה
 לו בשכ"כ אין כסן ריבוח רק היוקות שהולך ליתן לסוחרים
 וכן כל מאה עולגור הכתובים לפני שמיים דק"ק פראג ישבע
 שאין כסן ריבוח ואתו י"א מאוה עולגור ויכס ממה שחתה
 ידו. עוד ישבע שמיים שסיה לו פשר הטעם הדוכוס בעד
 הסוב ששים חייב לו שהינה לו על ס' מאוה ריינש ואח"כ
 השלם הסוב כל ענה מאה וזכום ולחלת שמשבע על זה
 יוכל לטעון על הסמור שחתה ידו שהייקה אורו ע"י הופלגור
 שלם הכחרונה שכתב הדוכוס כל הסמור לפניו ואם יסומו
 כ"ד שאין כסן געמי כ"כ שיחזיק מה שחתה ידו ובחוקתו

פו אשר שאלתם ע"ד ספק כדבור אשר נולד בלשר
 קס פרה מן ספיכה ונתן לו הסמור ולא
 משכס

שאלות ותשובות תרמ"א פח

מהא דכחזו וכו' פסוקים ארומו חרבה שחם סיה רוזח סיה יכול לכפור. וי"ל דמ"א לא משמחין ליה כיון שאין משלים על ידו אלא מה שחייב לו עכ"ל. כרי קמן דאף אם היה אמת שראו העדים שהכחו ממנו הואיל ונחתיב לראובן ויחד ממה שנחתיב כדון ישראל משמחין להו להעדים לשלם ואפי' מה שנחתיב לשלם בד"י. ונראה שאלו העדים גרמו לו היות דגלה בעדן סיה יכול לכפור לפני הסר לשמעון או דהא מכור הוא כמבואר לעיל איך פשיטא שראובן סיה יכול לכפור לפני הסר וא"כ העדים גרמו לו שנחתיב ומשמחין להו, ונראה דגם אלו העדים לריבים לפרוע לראובן סיוקן ואע"ג דכחזו הגטות מרדכי הם חזרו על כל הגדרים דהא בר ישראל דאחיל ומסכיב בו' לא מיירי לענין לחייבו ממון לקאום אותו לשלם יש אם לשמותי בשביל שחף עכ"ל, וכן הוא שם במרדכי דאין העד מחוייב לשלם ויכול למימר שהאמת העדתי וכו', מ"מ כדון דידן מחוייבים לשלם דלא מהני לנו כנס שאומרים שהאמת העידו הואיל ובדון ישראל לא מחתייב לראובן ע"ג עדותן א"כ והאי לריבים הם לשלם והמי להא דכחזו המרדכי גם הם דאם היה לבעל דבר עדים שכבר פרע והעד העיד עליו חייב לשלם, ואין לחלק ולומר דשאני הכא דאלו הריימים לא יוכלו לאשתמעתי והוארכו לגידו מה שראו ודער כוח להם להביט בהאמת והאם לא יגידו יענש בגופם, והמאי להא דלוחא גים שם פרק הגזול (דף ק"ד). אמר רב אשי כי הוין גי רב הווא איביעא לן אדם חשוב מאי כיון דמכמי עליה כבי חרי מקמי ממונא אפומיה ולא איבעי ליה לאסודי או דלמא כיון דארס חשוב הוא לא מני משמחית להו ומאי לאסודי סיוק עכ"ל. וא"כ הואיל ושאר בניקין נאמר דאע"ג דלכחילה לא היה להם לעשות אע"ג דלא מני משמחית מ"מ דביעד אין לענשם על כך הואיל וסדרב ספק דהרי נשאר בניקין. ואפשר דכאן דהער גימם להם והוארכו ע"פ אווסס להגיד מה שראו דאפילו לכחילה שרי דמה סיה להם לעשות, מ"מ לא יושיל לעדים ענינם או כי מ"מ הילוו עאמן במתון חבירים וחייבים לשלם כמבואר פרק בן סורר ומורה (דף ע"ד) ופרק הגזול ומתביל (דף ק"ו): דמגליע עלמו כממון חבירו חייב לשלם. והא דמסתפק במגרא בדרום חשוב שמוסר לאו לענין שלומי סיוקן קא מבטיח ליה דאוהו סוגיא לא דברס כלל מהו כמבואר במרדכי לעיל דלא מיירי שם שהעד גרם לו סיוקן לישאל אלא שמשמחין ליה על שחתיף להעיד לפניו. והוא קא מבטיח ליה הואיל ולא מני למשמחית דלמא לא משמחין ליה על חטיפתו דהואיל ולא מני למשמחית לא מקרי חולפא, אבל לענין שאם סיוק בעדותו שחייב לשלם מהא לא דברס הסוגיא שם כלל אלא פשיטא דחייב לשלם מכה שהוא מצייל עלמו בממון חבירו אפילו במקום שמגיל עלמו וכל ישראל, כמו שאמרין (סכום ס"ב) גדישין של ישראל ופלגיהם עמונים וכו' ב"ר ק' כדון דין סהלי העד אח נפשו או ממונו, שחייב לשלם בלא ספק. וחילוק זה כחזו במרדכי בשם מור"ם בהשואב על מעשה דרבי אפרים ורבי יואל שמתרו זה אח זה ופסק דאף ע"ג דיש אומרים דאין לקאום רבי יואל כנס שמסר לרבי אפרים יש ליה אדם נאפש על צערו כיון שכנסתו חיונים סיה בו' לן אפרים קם עליו להעמידו בערכאות נספק גס הוא לחנין לעשות לכגודו כחשי ומה לעשות לו וחולים סדרב בתקנות הקבלות, איני כוונר שתקנו הקבלות דבר זה אם אינו מגיל אח עלמו במסירתו בו' עד אלא למנין קרס שלא לנדותו או להלקותו על מספרים אבל לא לשלם הסכום שפסידו לחבירו דבר פשוטו שלא פטרנוהו וכו', וס"ה כדון זה דאע"ג דלא מני למשמחיתו ופטורים משמחה מ"מ מחוייבים לפרוע לראובן סיוקן, ורואים ברורה מנ"ש אגודס וסביא גבס"ה מרדכי ברוך הגזול. שאל המר"ם על צ' יסודים שהטו זה אח זה

ואם הסר לגזור בתרם אחר עדות ופסק מהר"ם שלא יסירו אם יכולים להעיד בשום דבר ואם לא יכולין להעיד ורואים להעיד עיניו וישלמו לניוק סיוקן עכ"ל. כרי לך מהם כדון דין שנחתיבים לשלם לניוק סיוקן, ואין להקשות מדברים אלו שמתעצ שחכרים להעיד האמת ומ"מ מהא דאמרין פרק הגזול והכחתי לעיל דב' עדים יכולים להעיד. דכבר חיתתי לעיל דהוקא במקום דבדינוני נמי היה מחתייב ע"פ אופן עדות כנון שחייב לו ממון שנס דביוסיס לא יחתייב רק שישלם ולכן שראים להעיד, אבל לענין הכחות שאר דברים שדין של כוחים אינו כדון ישראל רק קאוסים הישראלים הכחם כממנו פשוט שאסור להעיד ואם העידו ע"י אווסס שחייבים לשלם לניוק סיוקן, וגם אין להקשות כנס"ה זו ואמאי יחתייב אלא אינו אלא גרמא כדון שגרמו סיוקן לישאל זה, מה דאם מקרי דינא דגרמא ולא גורם בניקין דהרי כאן בהעדתו סיה כרי סיוקן שברור שהשר יעשה את שלו ולכן אמרין גבי מסור ס' הגזול (דף ק"ו) מכיון דמחוי ליה כמאן דמקליא דמי, וא"כ הואיל וכרי סיוקן ומיד כמקליא דמי או מקרי דינא דגרמא ולא גרמא בניקין כמו שמבואר ברוס' ומרדכי ושר"י פרק הגזול ופסקו שם דינא דגרמא חייב, וכו' אם נאמר כהגזל כהרמ"ם דס"ל דגרמא בניקין חייב כמבואר מדבריו פ"ד הלכות חובל ומיזק, וכו' דאף אם נאמר דהכלתה דגרמא בניקין פטור זו מקרי גרמא בניקין חפ"ה ס"ל למוסר"ם שחייבים ועמנו הוא מ"מ המרדכי וסא דאמרין סאי בר ישראל דאחיל ומסכיד וכו' כחזו וכו' דאע"ג דכל העוקים והגורמים היות פטורים לא משמחין להו הכא משמחין ליה הואיל ומריות לאס ומסכיד לישאל מבער הוא שמרגילים עלמן למסור ממון בידי אנשין סלכך דינו חמור מכל כמזיקים עכ"ל. כרי לך אע"ג דגרמא בניקין פטור מ"מ כאן משמחין ליה משום דדמי למסרס, וס"ה לענין שחלומין נמי לריך לשלם מהאי טעמא, ואין לחלק עוד ולומר דהואיל ואלו סדיינים כס ראשי הקבלה יש להם רשות לענוש וכבי כמו שמבואר ביבמות (פ' האשה רכס דף ג'): שיש רשות לב"ד לענוש נכסיו ולהפקיד וכו' וא"כ גם כאן יאמרו שמה שעשו בלרוב סיה לענוש ולהפקיד נכסי לראובן להשר על מה שעבר והכס לפניהם אח שחתיב, הנה זו הפעולה רעוטה מתוכס ולא יאמר אוהה רק רע שחפץ למסור את ישראל בידי אנשין ויתלס עלמו בזבוי סריקו משענת קנס לרוץ, וזה כי אף אם יש רשות לב"ד להעניש ולקאום לעשות סייג לחורה מכל מקום לגרם סיוקן לישאל חבירו לפני טחים אסור וחייב לשלם, ורואים מנ"ש בר שעת כהשורה סיומן רי"ו על אחד שבויים חכם אחד ועמד החכם ונתן הליערא של זכ לבוסי אלים במחנה דמי כושמו. וסביב הוא דינא מתחא ידי חכם זה דבר שאינו מחוקק כנס שפעס שער מחסם לכוחי אלים מקנס ליערס דרסכא כנגד שמתון דייסי לו לכשוע וכוהו עלמו לפני דיני ישראל כיון דרואיה דייסי כחשית ולא לנכח לפני טחים, אף אי ליכא דיניי בהרעה ויהי לריך לדון בערכאות לא סיה לו למסור חבירו ביד כוחי אלים שחשס ידו תקיפס עליו שלא כדון אלא שידון עמו הוא בעמנו, ודמיא למאי דאמרין פרק הגזול ומתביל (דף ק"ד) אמר רב אשי האי בר ישראל דזבין ארעא לכוחי אמלרס דישאל חבירי משמחין ליה מ"מ דאל' אריא ארבעת אמלרתי ומשמחין ליה עד דמקבל עליה כל אווסס דמחילי ליה מחמתיה. וכ"ש כדון זה שהסיוק ככר מבואר ולכן ראו לב"ד להכריע החכם בלבק סכותו מעל שמתון עכ"ל, כרי לך דאע"ג שיה סחכס סיה יכול להביא ממנו דמי כושמו מכל מקום הואיל ופשאו ע"י טחים לריך לסלק ממנו סיוקן אע"ג שלא הפסידו כלום כ"ש כדון דין דאף אם סיה רשות לב"ד לקאום את לראובן מ"מ הואיל ופשאו דרך מסירה ביד כוחים מחוייבים לסלק ככוי מעל לראובן ואם חיוק ע"י לריך לשלם לו סיוקן :

שאלות ותשובות הרמ"א פח פט

סוף דבר הנראה שאלו השמיעו טרעו למשוח ולכן דין סני, אם ברצונם טעונו משמחין לכו וגם לריקים שלם לניח, ואם אנוסים היו בנדון זה א"כ פטורים הם מן השמחה ומ"מ לריקים לצרוע לניח הויקו משום דהלילו עמנו בממון חבירין, ונראה דכל דבר לריקים לשלם ולא שייך דלמא אף בדין ישראל הוה ראובן מחייב במקל וח"כ לא גרמו לו רק הספקס במקלתי פי כמה שהיה מחייב בדין ישראל אף לריקים לשלם כמזכיר במרדכי שבבאחי לעיל, זה אינו דברין ישראל היה ראובן זה פטור רק שישבע שבעת סיכה שלא חבל בו והא דחקן פרק כל השבעים (דף מ"ד) ואלו שבעין וטעלין הנגלו והנהגלו וכו' הא מפרשין שם דדוקא שיה אומדנא דמוכח שום חבל בו כדחתן הסם הנחבל כילד לא משידים אפיו שכינס לתוך ביתו שלם וילא חבול ואומר חבלתי בו והוא אומר לא חבלתי בך נשבע וטעל פ"כ לשון הנמרה. משמע דוקא בכס"ג דידעין שכינס חתה רשות זה שלם וילא חבול נשבע שלא חבל בעלמו אבל במקום דליכא למיחש שמא אחר חבל בנדרו כגדון דירן שהיה בחצר בית הכנסת מלא אנשים מי יודע מי חבל בו פשיטא דאינו נשבע וטעל דל"כ לא שבקת חיי חבולתי בריה דכל אחד יאמר על חבירו שחבל בו כדי להתרעם עליו אלא פשוט דלא אמרין נשבע וטעל אלא כדפרשיט דיוע שכינס לבית חבירו שלם וילא חבול ואין שם אחרים שיוכלו לחבול ביה אז תשבע וטעל ולא בעינין אחר, וכן כהב מהר"א ז"ל בפסקיו בסד"א (סו"ר י"ח) בחצר שחבל בחבירו ולא היו עדים בדבר רק שטוה אומר ואמר ששחבל עמו הנחבל בריב אין הנחבל נשבע וטעל דאין הנחבל נשבע וטעל אלא אי איכא עדים דבבר אבל בלא עדים לא דהפס שאמר הוא הפס שסביר וכו' כל שכן כגדון דירן דמשולם א"כ טוה ראובן שחבל בשמעון דאין הנחבל נשבע וטעל ולא מחייב ראובן מדינא דישאל בשבעת שמעון וא"כ עדים גרמו לו כל הדין שלו ומחייבים לשלם :

פח שאלה ראובן השיא את נכדו לכן שמעון ובשהגיע עם הודים לעשות הנישואין לא היה לראובן כדנזיא בזמון הסעמיד ערבים קבלים לכן שמעון בעד כדנזיא ליתסה לו לתמן (דמינו שסם נתנו לו ש"ה גמור על כדנזיא) וראובן ירד ממכסו עם הערבים מיום אל יום עד שדחו לכן שמעון בדברים שהמתין להם כדנזיא וראובן פסקו בדברים טובים שלא ידחק עליו ועל הערבים ואפשר שכן לו ריבית דרך איכור או היתר עד שהמתין לו ג' או שנים והערבים היו משועבדים תמיד גדר בן שמעון ותוך חופן נתן לו ראובן מקלח סעוד ועל סעודי נתנו לו הערבים שבר טוב גמור בלי סוכרת דין כלל וח"כ מהה השח בן שמעון בלא עדים והניחה חיים לכל ישראל ועכשיו גבה כר בן הערבים וראובן שאינם בשלום יחד ובן שמעון חובע משהיו מן הערבים והם משיבים לו מאחר דלראובן פטור מפי"ש שטוה כדנזיא שלא בלא עדין ליד כבעל א"כ גם הם פכורים ובן שמעון חובע מעותיו מעטם שסם ערבים ולא סאך וכערבות נא שייך כסן אומדנא שלא נתנו אלא על מנה שהינס מוסר הכת. ועוד שום מקרי באל לידו מאחר שהים בחזקתו והורירו לתה לו ממנו הכריבית וגם כי הוא שפר שיש בו קיבול קנין וגמר וסקנס. ועוד שכבר נתן לו מקלח עכ"ל. הנה אנו לריקים לנדר יסוד דיון כגדון זה וממנו נלמד הלכה למעשה :

גרסינן בפרק גערס שהתפתחה (דף מ"ח) הוא רבין כהב לם פירות כסות וכלים שיבואו עמה מניה אביה לבית בעלה מהה לא זכר כבעל בדברים הללו משום רבי כהן אמרו זכר כבעל בדברים הללו לימא כפולגנחא דר"א ורבין קא מפלגי דהנן נהארמלא או נתגרשה בין מן השואין בין מן האירוסין גובה את ככל רבי אלעזר בן עזריה אומר קן הנישואין גובה את סבל ומן האירוסין כוללם גובה מאחיה

ואלמא מהה שלא כדב לה אלא על מנה לכוס דמ"ד לא זכר כרבי אלעזר ב"ע ומ"ד זכר כרבנן. לא דכ"ע בר"א ב"ע למ"ד זכר זכר כרבי אלעזר בן עזריה ומ"ד זכר עד כאן לא קאמר ר' אלעזר בן עזריה אלא מדריש לרידס שלא כהב לה אלא על מנה לכוסס אבל מדריש לרידס אפילו ר' אלעזר בן עזריה מודה דמשום אחשווי והא אחשווי לכו עכ"ל כנמרה, ופירש"י שם דזו מיירי במחא מן האירוסין. והתוספות פירשו בשם ר"ת מיירי במחא מן הנישואין וטעמא דלא זכר לה"ק משום דאין סדדי שאין דעת סאך ליתן כדנזיא זו אלא ע"מ שהינס בהו ממנה כמו כבעל ורבי נתן ליה אומדנא וזכר בהן כבעל, וכתבו שם סה"ס בשם ר"ת ור"ח הלכתא כרבנן דר' נתן וטורם שם הלכה למעשה שחקן אחד שמתה אשתו וסיס אפי הכלה עוזחו כדנזיא ופסק דלא זכר כבעל מכח שבעין דהכא ועוד תקן שלא מנה כהכלה שפילו בעל עוזחו כדנזיא אם מהה שנה ראשונה וכו'. וכתב סמרדכי (שם) דאף אם נכתיב בהו משל בעלה ב' או ג' שנים שהינס אלא בעלה וממה הכל של אביה. ובסנהוט ימימינו (פרק כ"ב מהלכות אישות) כתב אפילו סו לו נשים ממנה לא זכר כבעל בהן וכתב סר"ן שם דכרבי רש"י עיקר וכן כהב סמרדכי בשם ר"י הלכן וכן דעת סרמנ"ס (פ"כ מהלכות אישות). אמנם דעת סר"א ש"ס כדעת רבינו סם ומסרי"ק שז"ס ז"ל הויה כרבה פוסקים שם"ל כרבנן ופסק שם בן הלכה למעשה וכן פסק כה"ס סימן סכ"א ר"ל. קמן דלא כדנזיא ביד סאך לא מפקיין מיינס כ"ס וא"כ דמסכבר כפירש"י מ"מ הויה דקס ממוגי חיקוס. בן משמע מתשובות סר"ל ומדכרבי סג"ת אש"י שכתבו אבל אם כדנזיא ביד סאך ליה דין וליה דיון הויה דקיס חיקוס ולא מפקיין ממוגל, וכ"כ סמרדכי שם. מיטו כהב שם שאם חסם החתן יוכל לומר קיס לי כרש"י ולא מפקיין ממוגל וכתב כה"ס סימן סכ"א דדוקא דחפיים קודם שנולד הספק דהיינו קודם שמתה אבל אח"כ לא מהי חפייס. ונראה מכל הני שבעתין דכל ספק שאירע כדבר זה דיינין ליה כטעמיא מחבירו ע"ה ולא מפקיין ממוגל מהספיקא דכרי לווחו קמאי דקנתי בדין או לא סעלו מזו אלא הויה דקיס ממוגל ליקוס. ובשעתא אף אם הויה כהב שום ספק מהספיקא ולא מפקיין ממוגל אם לא כדנזיא כדנזיא כ"ס כנזיא ראייתו ואומדנות מוכיחות דלא זכר בהן כבעל אם הויה ביד סאך וס"ס ביד הערבים כמו שכתב, דאין לחלק ולומר מאחר שהים כהבין קנין גמור וסקנס, דאין לחלק בזה מדכתב סמרדכי שם אנרייתא זו ככתב לה וכו' אם לא כהב אלא כדנזיא רבין דכריס כהבין בלמיירס. והכר רבי שמואל בן ר' ברוך פי' כה דנקט כהב לם משום דכירושלמי משמע דיש לחלק בין נישואין לנישואין אחרונים דלא קנס אלא כדנזיא משום כהי נקט מילתא פסיקתא עכ"ל. ובשעתא יש לדקוק מאחר דכדנזיא עדיפא כמו שמשמע מדברי רבי שמואל וכן כוה כדנזיא פ' הנהגה (דף ק"ב:) דכתיבא עדיפא דהא קא מבעיא ליה סהה אם דכריס סקניס כדנזיא נתנו להכנה א"כ ש"מ דכתיבא עדיפא וא"כ מנ"ל דכתיבא לאו דוקא דילמא דורא כתיבא נקט וכסה דוקא פליג רבין וכן ואמר דזכר מנ כי דכתב לם ודאי לחוסתא קנין מרביין אבל כדנזיא אפילו רבי נתן מודה. ואין להשיב דאם סו כתיבא דוקא לא פריך כנמרה מידי לימא כפולגנחא דכרי אלעזר ורבין קא מפלגי דלמא כהה מיירי במקום שאין כותבין כחופס וא"כ אפילו רבי נתן מודה, דזכר אינו דל"כ גם על כנמרה כנמרה יש להקשות מנן דילמא כתיבא דוקא אלא ש"מ דאין לחלק בין קנין לקנין דאין לחלק אם עשה קנין אחד סמועיל או עשה ב' קניינים סמועילים דלא אמרו אלא כל מילתא דשטרע לטעמי אהא אבל קנין לאו לטעמי אהא וכן כוה כדנזיא כד שם (ס' סכ"ח) כדמירא דין קנין שקבלו עליהם בשבועה דא' וכן

שאלות ותשובות הרמ"א פט

אם שהקנין ככל גם שהטעם בעילוס דלא כיון בשבועה אלא אם יתקיים הקנין ולא עשה השבועה אלא לחוק הקנין, וסי' בנדון דידן מתאר ששפיר גם הכתוב לא יתחייב משום קנין להפקיעהו דמלמא סו, מידי דהוה חשיביות דמשמעת אפילו שטר שיש בו קנין דל"כ למעט פרוצול כדאיחא פ"ק השולח (דף ל"ז) דמשמעת אפילו שטר שיש בו חשיבות נכסים, הא שטר יש בו קנין דל"כ במאי שיעדע לו נכסים, והע"ג דרבי יוחנן פליג בהם ופ"ל דליתו משמעת שטר שיש בו חשיבות, הרי הרמב"ם פ"ט דתרושות וסר"ן פרק השולח וכן פסק המיימוני סי' ע"ו והטור בה"מ פסקו כרב ובעוהל דמשמעת, ועוד אפילו רבי יוחנן לא פליג אלא מטעם דמתאר שיש בו חשיבות נכסים בגבוי דמי, אבל משום קנין לא מחייב. ועוד דלמא יתקנין ההם דל"כ ר' יוחנן פסק למעשה דמשמעת. דלדבריהם בהם קרינתי דרבי אשי וכו' ליה הוהא שפירא דהוה ביה חשיבות נכסים אחא לקמייה דרבי יוחנן א"ל משמעת או אינו משמעת א"ל משמעת, א"ל והאמר דלמא אינו משמעת א"ל וכי מפני שאנו מודמין נכסיה משמעת א"ל והאמר דלמא חשיבות דמר א"ל דילמא הוה ב"ש דלמא שטר השומד לגבוי כגבוי דמי כ"ל. הרי קמין אע"ג דרבי יוחנן ס"ל לדינא דליתו משמעת, ואפ"ה למעשה פסק דמשמעת, ש"מ דלא בקנין תליא מילתא. וסי' כהנא אע"פ שהיה לנו לדמות לא נעשה משמעת להפקיעו ממונא. ומכאן עינין דשביעית נמי יש להוכיח דלית חילוק בין ערב לאב עלמא, דהא בשביעית דנעמחא הוה משום לא יגוש ללוה דעיקר שוטת בלוה הוא דכחוי ואפ"ה ערב פטור, וסי' בנדון זה ובשביעית פשיטא דערב משמעת, דלא מלינו בשום מקום דליתו משמעת. ועוד מדאיחא פרק השולח (שם) המלוה על המשכון אינו משמעת ולא קתי רבוחא עפי המלוה בערב אינו משמעת, מכלל דבערב משמעת, וכן משמעת שם מההיא דלא ללוה קרקע ולעבר ים קרקע דכותבין רבוחוב וכו', ולא דני לכה דחילוקי גבי גביית חובו בין ביתו של לוס לביתו של ערב ואמרו (כ"מ דף קט"ו:) לביתו אינו נכנס אבל נכנס לביתו של ערב דשאי בהם דביתו דוקא גזירת הכתוב הוא ובחזן עתה לחבול בו, וא"כ אע"ג שח"כ חזר על ס' ס' לא נכנס לביתו של לוס והוא פשוט. ועוד ראינו דלית לחלק בין ערב לבעל דבר עלמא מהא דכ"מ שאין ב"ד נפרעין מיתומים כגון מיתומים קטנים או במקום שאין אדם מוריש שבועה לבניו אין גובין מן הערב ג"כ, דאוק סוף הערב חזר על היתומים וסי' בנדון זה. ועוד ראינו מנדון זה בעלמא מהא דאיחא בהגהות מרדכי (פ"ס) דכתב מחשבות מור"ם וכו' יען כי ראינו המפקיעים על נדומים חתנים וכו' עד וסדרת ר"ת משום דאוקי ממונא בחוקת מריש דהיינו חב, לשי שלא גמר בלבו להקטורו לחתנו אלא כדי שהסנה בחו ממנו, אבל בנדון זה שכבר זכר ביה חתנו והקנס לו ע"י משכנתו המוחזים ביד נאמן או ערבים קבלוהו ששחברנו כנגדו, והאזנא עשה ונסן בנדומיה חתנו מכה שניסם לפי שהאמיטורו עליהם להרויח לחובלת חתנו לפי שחברנו שניסם אבי החתן ואבי הכלה שישא חמיו עורח בזמנא סגו עד שיגדילו. ליהא מאן דפליג שכבר זכר בסן חתנו. לפי שגמר בלבו להקטורו לפי שאלו סן הרבנים הנקיים חשיבות עגון כמה איהו ונסן לנגן פירש"י כהסיו הנאה שהאמינו גמר ומקנס כ"ש בנדון זה ושלוס מב"ב פכ"ל השבועה. הרי קמין דלע"ג דנחן לו ערבים ואפילו משמעת מוחזים ביד נאמן חכן לא זכר בסן החתן שמונה ביד חמיו בחזקה ולא זכר בו. וכן הוא כהדיא בהש"ב מיימוני סוף כלכות אישות וכו' חתנו ביד נאמן לא זכר בסן הבעל, ואפי' לרבי שמרדכי דכתב יהלוקו מ"מ לכ"ע לא זכר ביה הבעל אלא"ה ביה מונח ביד הכא לעובת זוג, הרי קמין דלית לחלק בין ערב לאב עלמא דכל זכות דית לאכז ליערב. ואין לומר דגם כאן הוה מונח לעובת זוג וא"כ זכר ביה הבעל, דהוה חתנו דרבי דרבי דרבי בחשבותו

שהרי האמיטורו עליהם להרויח לחובלת חתנו, לפי שהתירו שניסם אבי החתן ואבי הכלה, הרי דוקא שערב ברטון שניסם אבי מקרי זכיה אס נשאל ויחן בו לחובלת כוונ אכל אז נשאל ויחן בו שלא ברטון שיהיה אפי"ה שיהי לחובלת חוונ לא זכר בו הבעל מידי דהוה איהוין מתנה לחבירו והמקבל חומר אי חשיב בה, המתנה בעילוס כל זמן שאין בזה לידו כדאיחא פ' השולח (דף ל"ב), וכאן לא היה ברטון אלא שלא היה יכול להוילא מחמיו הדומיא. ועוד יש לדקדק מדקתאר שהרי נחורו שניסם אבי החתן ואבי הכלה ומאי נפקא מינה ברטון אבי הכלה לא הו"ל לנימור אלא בהתלה אבי החתן אלא ש"מ דרובא ברטון שניסם תליא מילתא, דהיינו שהתלה ביה מחלילת הסודיותין לכך שהותנה כך בניסם בשעת היוונו שעי' זה יתקיים היוונו ועי' כך יזכר בסן כבר, אבל אם עתהילת האירוסיין לא היה החתני ביד, לא מהני מה שיהיה ח"כ ותדע שהרי תליא עעמא משיש שהן דברים הנקיים בחמיצה, וידוע שזה לא שייך אלא בשעת היוונו דהכי איחא כהדיא פ"ק דקידושין (דף ע"ו:) ובצדק הושה חמר רב גידל חמר רב כמה חתם ויחן לנגן כך וכן כמה חתם ויחן לנגן כך וכן עמדו וקדשו כן הסדרים הנקיים בחמיצה, בשעת הקידושין אבל לא ח"כ, וכן כתב המיימוני ופ"ג דאישות) והאש"י והטור אע"י סי' ג"א וכן כתבו הסו"ס פרק גערס כהדיא דוקא פסקו ואח"כ קדשו אבל קדשו ואח"כ פסקו לה. וכן נראה מדברי הריב"ז בהשבותיו הימן שמי"ם שכתב שיש פסק לאלתר הקידושין לא מהני אלא א"כ נשאו מיד, אבל אם הוא לאחר הנישואין נמי לא מהני לכ"ע, כ"ש. לרבי הר"ן ריש פ' אע"פ והמרדכי פ' הנושא דכתבו דאפילו אם נשאו מיד לא מהני. ועוד כתב הריב"ז בהש"י כהיה דוקא שהסנה אבל אם לא התנה כן אלא שערב מעלמן כו' כשאר חוב דלמלא ולא מקנין בחמיצה כ"ל. א"כ בנדון דידן אף אם היה שחברנו שניסם א"ל היה בשעת קידושין ולא בשעת נישואין פשיטא דלא מקניא בחמיצה וא"כ פשיטא דלא זכר בסן הבעל כלל ועינין דנשות סאב ולא מספקין ממונא ממנו, וכ"ש שלא התנו בלא כלל אף אם עסק בסן לעובת הזוג ומתנו לו רווחים ממנו משום שלא ידריק עניו לפשל לו פשיטא שלא היה נדמיו להקנות על מעולם ולא זכר בסן הבעל. והו דברים הנקיים בחמיצה לא שייכי אלא בלב שפסק וכוונ שכתבו הבעיקים ה"ל ובנישואין הרשומים, אבל בנישואין שניים או בחמרים שפסקו לא שייך כלל, א"כ פשיטא דנדון זה לא זכר ואלו מספקין ממונא וכל אז אף אם נאמין לראובן ונסן לו חתנו, אבל בנדון דידן אין להאמין לראובן כלל, דאימיר קמניא עשו על נכסי הערבות. ולכן כתב הרמב"ם פרק כ"ו מהלכות מלוה דאין נפרעין מן הערב של מלוה בעל פה עד שבייח ראיס שלא נפרע מן הלוה. ואפי' אם הלוה מודע לו מהני כמ"ס הרשב"ה בהשבותיו וביבא ב"י (בה"מ סו' קכ"ט) וז"ל על מלוה שבה לגבות מן הקבלן ואין שטרות בידו וטען שנאבד ולוה מודע שלא פרע והלוה טען שמה פירשן וק"ש השטר שהדין עם הקבלן. וכן אמרו פ"ק דמלוה (דף י"ב:) מלא ש"ח שיש בו חשיבות נכסים לא יחזיר אע"פ שחייב מודע דחיישיין לפרעון וקמניא, כל שכן שיש לחוב כח בחמוס ששוגאים זה את זה כמו בנדון דידן וכל זה מבוואר. גם אין לחלק ולומר מתאר שנתן לו מקלח גם כשהוא גמר והקנס לו, דהא כתבו הגהות אשר"י ומרדכי (פרק א"ל) דאף אם נתן לו המקלח אין מויליין מידו ההשאר. ומכל סני נראה דהערבים פטורים מבן שמעון וליה דין לרין פייס. כל זאת הנראה לפי השאלה דלעיל ואין לפקפק ולומר דכאן גרע עשי בנדון דידן מתאר דוקאן עליו במלוה הרי הוא כגבוי, וכדאמרי' לעיני ריבית הגר פרק איחוי נגד (דף ע"ב) אברה לא הכי הוא, שהרי פסק מהר"א בה"מ סי' ש"ה כהדיא דלעמן דון אז אפילו שפך עליו במלוה וכתבו לו ש"ח גמור א"ס פטור

שאלות ותשובות הרמ"א פט צ צא

פטור דכאן באומדנות דעת האב תליא מילתא, וכל זמן שלא נבנה עמש אין דעתו שזכר להסקותו דלא עדיף מהוליא הממון מתחת ידו והמחו שזכר לאמיתו דלא זכר ביה כדמשמע מהבונה מוהר"ם לעיל, וז"ל דמלאך דכנסת אלפסי פ' נערה בשם רי"ף דלא זקפן עליו במלוה זכה ביה הבעל נראה דלא סמכינן בזה על דבריו נגד מהר"א ז"ל שהיה בהראי ועמו ויניעו עמו לאפקועי ממונא. וז"ל דהב' מהר"א ק' בהבונותיו לכל מקום דאין הספד מפורסם לא אזלינן בחד בהראי סחולק עליו, מיכן לא קאמר דלאו מוכיחין לפסוק שלא כבהראי אלא הוא מחולקת הפוסקים. וכאז בהר"ם והביאו הסו"ח סי' כ"ה דמקום מחלוקת הפוסקים לא יאמר הדין האפסוק באזיה עמם שהר"ם, ואם עשה כן כרי הוא דין שקר אלא אם הוא חכם כו' ואם לאו בר הכי הוא אל יוליא ממון מספק. וכן כתב המרדכי בשם מוהר"ם פרק נערה ובסוף כתובות וכו' שדברי מהר"ם בהבונה דלכיל ממין כדברי מהר"א דאין לפקוע ממון. וה"ם אם היו נפטלה שם טעונה שבכחישות זו אם זו בין ה'דין דהיינו בין הסובע והנבנה שהדין מהוליא מחבירו ע"ה או שזה ישיב אלא שפרו. וכן הנראה לענין מעשה והבקה מלמי מ"ו שזורה מה לעשות ואם הדיינים עברו ופקאו להוליא אם הם טעוה בשקול דעת דישלמו מביים, בפרט במקום שהדיינים הקבוע עומן לדבר הלכה בגובה אפס כל ידרשו שהיה להם רב בעיר לשאול ולא שאלו, אדרבה שמיחה הרב כסן שלא יוליא ממון עפ"י ולא שמו לבם אליו, דודאי לא גרע מהבונה מוהר"ם במרדכי דיש סוסדין שפסק על דיינים המעוים בעיר כב"ג ז"ל שכלם מביים וזכה שלום על דייני ישראל :

וזאת אשר השיב הגאון מהר"ם פדו"ה על השו"ה זו. ח"ל על שאלתך ה"ל מבואר היטב ואין צריך בו שיקול דעת, רק להבדיל בין חבונת מוהר"ם שהיה שם ערבות וזוהיה לגדון זה אם אמח הוא שראובן נתן ריוח. וכן קיימה להשוות דברי ח"ה במ"ש שאפילו זקפה במלוה פטור, לדברי רי"ף שכתב הליפק כמחר כב"ג אלפסי פרק נערה שהביא מעב' לעיל כי הוא כן הפוסקים המפורסמים והגם זו לא רחיתי. וכו' מהר"ם פדו"ה :

צ הריבין על דברי שארי מהר"ם פדו"ה עשה י"ו לכן השיב לו מלין זעירין על שאלתו אף כי אנכי סוים סמכוני באשישות לביבת חולש חקני. ועיקר שאלתך ממני להודיעך מוכני דין חכם שנמלאת על חתיכת בשר מלוה בפסח, אם לאסור אותה חתיכה לבדה כדברי סדוקה או לאסור כל החתיכות או לאסור רק כדי קליטה בלוהה חתיכה : והנה אזכיר ככני בעיני מחלוקת זו בשאר איכורים שחולקים אם ע"י מליח אסור עם הסר אלו עושים כדברי ראב"ה לרון בקליפה ולח בם' אם לרון בם' המיד כדברי החולקים איני יודע ביוזע מנהג קבוע בגליל זה ואף אם מורס אחד ומלא שמתמיר בזה ומורס אחד מיקל אינו יושם על שום אחד מאחר שכל אחד יש לו אורה שיסמוך עליו אמנם לי היה נראה לרון לחומרתי לשיני לרדיון משום שיקרא כדברי ר' שמואל מאיו"ה במרדכי פרק גיד הכנסה שהם יש ס' אפ"ה הליך קליפה דלימח אינו מפעפע ואם אף בו ששים היה אסור ולא הסיר בקליפה דלימח מפעפע. אך הוא דומם קת למה שאמרנו גבי פלוגתא דב"ב זכ"ה ככיל בחושך הולך. וכודי אגלה לך ואין לפרכמו אלא ללנועים שגם בזה אינו נוטע לפעמים לבורות לפי רבו ההפסד, אמנם כבס ששאל מעלתו באיכור חמץ בפסח בדין חטא שנמלא כ"ג בשר מלוה אינו חושש כלל על שחר החיתות מאחר שילא סהר מפורסם מפי קדוש הרוקח (הלכות פסח סי' רפ"ו)

צא בפרק אין מעמידין (דף כ"ט) מאי דכתיב כי טובים דודיך מינין כי אחא רב דימי אמר אמרם כנסת ישראל לפני ה' רבש"ע ערבים עלי דברי דודים יותר מינייה של תורה ואמרינן בעירובין פרק עושין פסין (דף כ"ח) חדשים גם ישמים לפתחי לך אמרם כ"ו לפי הקב"ה רבש"ע הכינה גזירות גזרתי על עמלי יותר ממס שגזרת עלי ושימתי כו' עד דרש רבא מאי דכתיב ויומר מהמס בני אסור עשות ספרים סרבה אין קץ בני אסור כדברי סופרים יותר מדברי תורה שכללו עשה ולא תעשה והללו חייבים עליהם מיתה במח' החומר אם יש בהם ממס מפני מה לא נכתבו ח"ל עובה ספרים סרבה אין קץ ולגם סרבה יגיעת בשר אמר רב כפס' ביה דרב אחא בר אדא משמיה דרבא בר עולא על הלוגע על דברי חכמים לרון בלוזא רוחתה ח"ל מי כתיב לעג לב כתיב אלא כל הלוזא כסן עוטם עמם בשר עכ"ל הגמרא ופירש"י כל הלוזא כסן הסוגה כסן כל שנים שארם מחזיר עליהם מואל בהם ע"ס עכ"ל. ואני איני כחולק על רבשוזיו ז"ל חילוק רק ישיא וניחן בדברי הלכה והוא שם שראוי לעיין בפנין הלגס זה שנאמר על דברי סופרים יותר מעל ד"ה במס שטובים בהם עמם בשר אלא כל דברי תורה נמשלו במליאת החכמים לבשר והוא שאמרו חז' ויגיל בישרת שמינה בי רב ואם אין שמהא אלא בבשר ואין הלא פקודי ס' ישרים משמחי לב כמו בשר ויין ולמס לא נאמר עוטם עמם בשר על דברי חכמים יותר מעל ד"ס כמו שסס דוקא קרויין יין במאמר סבדוס. וזאת ועוד אמרת אף יחולק רבא על המדקס כל הלוגע על ד"ס כו', ודומק גדול הוא שנאמר שצדק יחולק על מעשה שהיה מקובל ביד חכמי תלמוד זמנן בית שמי. ולכן כ"ל במאמר זה כי רבא לא

קן הפוסקים הראשונים שהאכירי הכל אינו חושש על עומו